

Választások Németországban

A német szövetségi választás eredménye elsősorban Angela Merkel sokat kritizált eszmecserejét és politikáját igazolja. Nem helytálló, hogy a 16 éven át kormányzó kancellár, mint a legnagyobb párt elnöke „balratolással” gyengítette a CDU-t. „Balra” az elmúlt másfél évtizedben önszántából a sok mindenben bővelkedő német társadalom tolódott – erről tanúskodik a választási eredmény – és Merkel a kormányzás-hoz szükséges eredményeket legalábbis az utóbbi alkalmakkor nem is érte volna el, ha nem alkalmazkodott volna a fősodráshoz, illetve a korszellemhez. Hogy a CDU/CSU most mindössze 24,1 százalékot könyvelhet el, azon csak az döbbenhet meg, aki a német népet lényegében keresztény és konzervatív társadalomnak képzelel. Pedig nem az! A legtöbb szavazatot a Szociáldemokrata Párt kapta: 25,7 százalékot. Ez Olaf Scholz kancellárjelöltjük sikere. Gondolja valaki, hogy az az egy millió korábbi CDU- és CSU-szavazó, aki most az SPD-hez átpártolt, a keresztény pártokhoz hű maradt volna, ha azok még olyanok lennének mint Helmut Kohl idejében? Aki pedig azt mondja, hogy a német nép valójában „konzervatívabb” vagy pedig „nemzetibb” mint ahogy Merkel idejében láthatóvá vált, az okuljon abból, hogy az AfD majd két és fél százalékot veszített, nem pedig nyert, miután négy éven keresztül a Bundestagban minden bemutatkozási lehetősége megvolt. Az eddig legnagyobb ellenzéki frakciót ehelyett leelőzték a nála jóval „balosabb” Zöldek és a Szabaddemokraták.

A társadalom sokfélesége, ezervonatkozású sokszínűsége, az egyértelmű politikai gócpont hiánya, az értékrendszerek versenye és az előtte álló feladatok tárgyi, időbeli és pénzügyi méretei határozzák meg a pártpolitikai térképet. 25 százalék a csúcs, tíznéhány százalék a középmezőny – a kormányzás-hoz legalább három, talán négy párt kell. Az alkotmány szerint a kancellár határozza meg a politika irányvonalát – de ki határozza meg a kancellár személyét és pártbeli hovatartozását? A monda szerint, mely nem az egész valóságot fedi, a legnagyobb párt adta eddig a kancellárt és ő választotta ki a szövetségesét. De ez soha sem volt teljesen igaz, most pedig aztán egyáltalán nem az.

A választás győztese a Szabad Demok-

raták Pártja elnöke, Christian Lindner. Ő most aratja le a négy évvel ezelőtti bakugrásának („jobb nem kormányozni, mint rosszul kormányozni”) gyümölcsét. Minden tárgyaló partnere tudja, hogy milyen hirtelen döntéstől kell óvakodnia. Lindnernek nem csak az az érdeke, hogy pártjával együtt kormányra kerüljön, hanem az is, hogy abban a kormányban ne harmadrangú félként szerepeljen. Ennek talán első feltétele, hogy a számok logikáját megbontsa. Ha Scholz lesz a kancellár, akkor sem ő, sem a pártja nem kell, hogy hálálkodjon Lindnernek azért, hogy hajlandó, mint legkisebb partner a szövetségbe belépni. Emellett Lindner ismeri pártja történelmét. Helmut Schmidt korában az FDP támogatta az erősebb CDU/CSU-val szemben az SPD kormányra jutását, de aztán a kancellárt a saját pártja támadta hátra – és a szabaddemokraták nem tudták már ezzel a kormányfővel saját politikai céljaikat követni.

Lindner számára hálásabb volna a vesztes Laschetet a kancellári székbe segíteni. Ehhez viszont a Zöldek hozzájárulása kell, akik látszólag jobban éreznék magukat az SPD-vel, mint a CDU/CSU-val. De a politika nem jóérzés kérdése, hanem a hatalomé. A Zöldek súlya is nőne a vezető párttal szemben, ha nem az első, hanem a második helyezettel kötnének koalíciót. Ők nem csak Laschetől követelhetnének sokat, hanem Lindnertől is. Persze felmerül a kérdés, hogy a CDU/CSU-nak mi haszna volna abból, hogy a Zöldek és az FDP egyszerre satuba fogják? A kancellárság, mely viszont inkább egy olasz miniszterelnök hatalmához hasonlítana, mint Kohléhoz. A második pont, hogy mint kormányzó párt inkább harcolni tud a keleti tartományokban erősödő AfD ellen, mint ha szövetségi szinten ellenzékben volna. Az SPD-nek és a Zöldeknek nem annyira lényeges az AfD leküzdése, mert nem tőlük vesz el számos választót.

Marad a CSU furfangja. Söder bajor miniszterelnöknek és pártfőnöknek nem volt fontos Laschet sikere, kezdettől fogva rivalitást élt benne, most pedig annak örül, hogy saját veszteségei ellenére a CSU része megnőtt a megcsorbult közös CDU/CSU-frakcióban. Lehet, hogy Söder még nem adta fel törekvését a kancellárságra, és még valamilyen cselszövésen törni a fejét. De most

megbosszulhatja magát, hogy ő egyetlen egy másik párttal sem épített ki bizalmas kapcsolatot, miközben Laschetnek pont ez szokott sikerülni, nem véletlenül, hanem kitartó igyekvéssel. A CDU elnök ezzel a korszerűbb politikussal a sokpárti Németországban, és persze Európában meg a világban. És ellentétben Scholz-cal neki a siker esetében nem kell azzal számolnia, hogy a pártjának jobb vagy bal szárnya hátra támadja, miközben a pusztá pártérdek félé helyezi a nemzeti érdekeket. Az SPD-ben

ideológiával lehet karriert csinálni, ezért bármikor előfordulhat egy meglepetés – a koalíciós partnerek számára is –, amit a zöldek Schröder kancellár alatt is már elszenvedtek.

Míndez most még csak fontolgatás. De a kormányalakítás bár hetekig, azonban nem hónapokig fog tartani. A körülményes indulás nem győzné meg a választókat arról, hogy ezentúl minden gyorsabban, célszerűbben, egy szóval jobban fog menni.

GEORG PAUL HEFTY

AFGANISZTÁN – újabb szétfoslott amerikai álom

Világszerte szidják vagy siratják Amerikát, mivel Afganisztánban elvesztette a háborút. Ellenségei, Kína, Oroszország és a többiek, de maga Amerika is szívesen látja így a dolgot, mivel ezzel az értelmezéssel könnyű mit kezdeni.

Állítom, másként történt: Amerika nyert! Nem az amerikaiak, de az Amerikai Egyesült Államok. Nyert, mint mindig és mindenhol a legutóbbi száz évben. De mi van akkor az értelmetlenül elköltött milliárd-szor milliárdnyi dollár-közpénzzel, a több ezer halott katonával, a több tízezer afgán civil áldozattal? Bármennyire szomorú és felkavaró, vegyük tudomásul, semmi nincs velük, ezek mind csak az egyenlet részei.

Ami a civileket illeti, ők számítanak a legkevésbé. Bármit is képzeljen vagy állítson magáról a világ legdemokratikusabb köztársasága, ahova egyszer az amerikai hadsereg a lábát beteszi, ott számolatlanul hullanak a civilek. Senki nem vállal felelősséget értük. Ez így volt Koreában, Vietnámban, Irakban, Afganisztánban, mindenütt.

A halott katonákért a politikumnak a társadalom előtt már felelősséget kell vállalnia, ezért hősöknek kiáltják ki őket, holott nyilvánvaló, hogy ők nem mások pusztán fogyóanyag! A fejlettebb haditechnika, a megváltozott hadviselés és a hivatásos zsoldosok bevetésének az eredménye, hogy Afganisztánban két évtized alatt „csak” közel háromezer katona „fogyott el”, míg Vietnámban annak idején több, mint ötven-ezer. Az érintett családok és kisközösségek most is csúnyán megszenvedik, ha a fiúk örökre elmennek, de egy ilyen kis szám nem képes felrázni a társadalom közönyét.

A pénz az más! Igen, már megint a pénzről volt szó. Mint mindig. A termodinamika törvénye posztulálja, hogy semmi sem vész el csak átalakul. Ugyanígy az amerikai adófizetők leírhatatlan összegű pénze sem veszett el, csak átalakult. Oda és arra kellett, amire a Habsburgokat a 17. században szolgáló Raimundo Montecuccoli zsoldosvezér azt állította, hogy háromszorosan szükségeltetik: háborúra! Hogy most vége a háborúnak, és az amerikaiak Afganisztánból mégis kivonultak? Amikor egy aranybánya kimerül, csomagolnak a bányászok és máshol nyitnak új tárnákat, máshol keresnek újra jövedelmező lehetőségeket. Amerika nem azért vonult ki Afganisztánból, mert a tálibok legyőzték volna, hanem azért, mert már nem érte meg ott lenni.

Demokrácia? Emberi jogok, tekintettel a különösen nehéz helyzetben lévő női nem állapotára? Hol van a szép ígret, terv és ragyogó jövőbeli kilátás? Szemfényvesztés! Ez is mind az egyenlet része. Ez az újra meg újra felcsillantott amerikai álom, melyet nem az amerikaiak, de az amerikaiakról mások álmodnak. Minden társa-

dalomban ott vannak azok, akik valami többre, másra, nemesebbre vágyanak. Valami sokkal magasabb rendűre, mint a saját megszokott társadalmi rendjük vagy hagyományaik. És várják a megmentőjüket, a segítőjüket, az órangyalukat. Valakit, aki megvalósítja számukra a saját bizonytalan álmaikat, vagy aki védelmet biztosít számukra. Egy évszázadon át sokfelé az amerikai katonákban az erkölcsileg felsőbbrendű társadalom gazdasági küldötteit látták. Ez így volt Koreában, Magyarországon, a szovjet agresszióval szemben vesztesre álló forradalmárok esetében, később Vietnámban és most Afganisztánban is.

Amerika a világ csendőre, önkéntes rendfenntartó, mely a Pax Americana eszményét világszinten terjeszti és konszolidálja immár több mint egy évszázada. Politikusai olyan meggyőződéssel beszélnek erről mindig, hogy hitelesen hangzanak, jöllehet már rég nyilvánvaló, hogy a világ legdemokratikusabb köztársasága a hasonló kapitalizmus tehetetlen foglya. Ezen ellentmondás feszültségének feloldásából mérhetetlen képmutatás származik.

Amerika a két világháborúban bizonyított. Ennek köszönhetően lett nagyhatalom, mely azóta is történelmi nimbuszából él és gyarapszik, holott szándékai egyre sekélyesebbek, eredményei egyre bizonytalanabbak, egyre kevésbé időállóak. Ennek ellenére mindig és mindenhol ő a nyertes és az is marad mindaddig, míg háborút nem otthon, de mások országában, hazájában vívja. Ennyi a titka: megvan hozzá az ereje, hogy messze vigye és távol tartsa magától a háborút. A Római Birodalom dekadens végső korszakával szemben Amerika nagy előnye, hogy határait közvetlenül nem ostromolhatják a barbárok, az óceán megvédi őket.

Amerika tragédiája, hogy annak ellenére, hogy nem vesztes, de nyertes, mégsem győzhet soha. Nyertesnek vagy győztesnek lenni – nem ugyanaz! A nyerteség elég a lélektelen számolás és a sikeres befektetési stratégia. A győzelemhez már szilárd és töretlen hit kell. Az amerikai háborúk kezdeményezői csak a profitban hisznek. A profit főpapjai azt prédikálják, hogy a győzelem túl költséges, nem térül meg soha. A profit nem hisz nem a dicsőségben, sem a győzelemben, mely áldozathozatal nélkül nem valósul meg soha. A profit hívo és fetisizált senkiért és semmiért nem hoznak áldozatot, viszont érdekeikért bárkit és bármit gondolkodás nélkül feláldoznak. Ez történt legutóbb Afganisztánban. Most újabb helyszínt keresnek maguknak: megtervezik a következő háborút, majd erkölcsi és politikai ürügyeket keresnek hozzá. Amerika a D-napon, a normandiai partraszállás-kor, aratta utolsó győzelmét. Nagyon régen volt.

KATÓ ZOLTÁN

Magyar elnökség az Európa Tanácsban

Ez év májusa és novembere között Magyarország tölti be az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának soros elnöki tisztségét. 2020 végén a magyar kormány határozattal fogadta el az öt magyar elnökségi prioritást, melyek a 21. századi legfontosabb kihívásokra kívánnak reflektálni, megoldásokat keresni. Ezek a következők:

- a nemzeti kisebbségek hatékony védelmének előmozdítása;
- a jövő generáció: ifjúságpolitika, gyermekjogok, gyermekek és fiatalok lelki egészsége, családi értékek védelme, társadalmi felzárkóztatás és a romák lehetőségei;
- vallásközi párbeszéd;
- a jövő kihívásai: kiberbűnözés, mesterséges intelligencia;
- környezetügy: európai tájvédelem, élőhelyek védelme, az egészséges környezethez való alapvető jog, fenntartható fejlődés.

Most a magyarság szempontjából is egyik legfontosabb kérdés a nemzeti kisebbségvédelem, melyben szeretnénk elérni, hogy e téma, az egyéb (gender, LMBTQ), kisebbségvédelemhez hasonló figyelmet kapjon, hiszen minden hetedik európai polgárt érinti. Legutóbb ez a kérdés a horvát elnökség idején szerepelt prioritásként. El kívánjuk érni, hogy a következő, olasz elnökségi időszak alatt is folytatódjon e kérdésben a diskurzus. Az Európa Tanács vezetői nyitottak voltak a széleskörű párbeszédre, így kerülhetett és kerülhet sor azon konferenciákon, melyek szervezésére, melyben a nemzeti kisebbségvédelem egy-egy neurális pontja kerül napirendre.

Kalmár Ferenc miniszteri biztos, nagykövetel javaslatot dolgoztunk ki azon alapelvek megfogalmazására, melyek elfogadása esetén nem csak új lendületet adhatunk a nemzeti kisebbségvédelem diskurzusának, hanem olyan keretet adhatunk a szabályozásban, amely a Kisebbségvédelmi Keretegyezmény elfogadása után negyed századdal korszerű védelmet biztosít számukra a globális kihívások közepe nemzeti önazonosságuk megőrzéséhez.

A javasolt alapelvek a következők.

1. A nemzeti kisebbségek ügye nem belügy, hanem európai ügy

Az európai történelem bizonyítja, hogy a kontinens politikai elitje képtelen volt választ adni azokra a nemzeti kisebbségi kérdésekre, melyek legtöbbször a politikai feszültségek, konfliktusok, emberi jogok megsértésének fő okait képezték. Ez nem csupán a múlt jellegzetessége, ma is aktuális probléma. Európa államainak és intézményeinek bátran fel kell tárniuk és foglalkozniuk kell az őshonos kisebbségek helyzetével, elsősorban az európai béke és stabilitás megőrzése érdekében.

Fontos feladat azonban megkülönböztetni az őshonos nemzeti közösségeket a gazdasági bevándorlóktól, az ún. migránsoktól. Sajnos, vannak Európában olyan szakmai és politikai törekvések, melyek e fogalmak összemosásával kívánják a problémát el-

Folytatás a 2. oldalon

Határok nélkül Emelkedés

Hogy a magyar társadalmat és lelkeket mennyire hatotta át a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus egyhetes eseményorozata és Ferenc pápa magyarországi látogatása, az rövid távon aligha mérhető. Hogy szeptember első teljes hetét tekintve mennyire frekvenciát helyet foglalt el, azt elegendő a reakciók alapján mérnünk: azok a politikai és média-szereplők is, akik kimondatlanul, vagy akár ki is mondta a mindennapokban materialista, vagy éppen harcosan ateista álláspontot képviselnek, figyeltek, értékelték és magyarázták – sok esetben félrehangyarazták – a Szentatya budapesti vizitjét.

Az Eucharisztikus Kongresszus persze több mint egy hétig tartott, és nem szűkíthető le kizárólag Ferenc pápa még annyira fontos jelenlétére. Előadások, tanúságtételek, klasszikus és könnyzenei koncertek szóltak az Eucharisztia dicsőítéséről és a katolikus hit igazságairól. A résztvevők ugyanakkor nemcsak keresztény hitükben és meggyőződésükben, de magyarságukban is megerősöd-hettek. Louis Raphaël Sako bagdadi érsek, káld pátriárka a káld egyház helyzetét és több évszázados vértanúságát mutatta be – szívet melengető módon utalva a magyar állam és társadalom támogatására és segítségére, amely sokak visszatérését tette lehetővé a permanens polgárháborúba bombázott térségbe. Hogy az egyház és egyházik mártíromságáig nem kell egészen a Közel-Keletig mennünk, arra Szabó Konstantin kárpátaljai görögkatolikus pap tanúságtétele szolgált bizonyósággul: ő a szovjet megszállás alatt sýnylódó vidék „katakombae gyházának” mtködését mutatta be, megemlékezve az akár életük árán is kitaró papokra és püspökökre. Ómaga is csak három évvel pappá szentelése után, 1989-ben mondhatta első nyilvános, nem „illegális” szentmiséjét. Szabó Konstantin is köszönetet mondott a Kárpátjának nyitított magyarországi segítségért, tanúságként azt hagyva ránk, hogy a mai világban is „szembe kell szegülnünk a természetellenes és istentelen jelenségekkel”. E két – egy közelebbi és távolabbi tanúságtétel – arra figyelmeztetett mindannyiunkat: a hitet a legnehezebb időkben is meg lehet, és meg kell tartani. Ahogy a Szojjetunió részeként, úgy az iszlám szoritásban is a döntő többség megmaradt kereszténynek, nem behódolva sem a bolsevik ateizmusnak, sem a muszlim terrorizmusnak. De szintén lélekemelő volt Ferenc pápa gesztusa is a záró szentmisén:

„Köszönöm”, és „Isten, áldd meg a magyart” – mondta magyar nyelven a Hősök terén és az Andrássy úton jelenlévő mintegy negyedmil- lios sokaságnak. A Szentatya az Úrangyala elimádkozása előtti szavaiban hosszan kitért a magyarság Nagyboldogasszony-kultuszára, idézett az 1938-as Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus himnuszából, de megemlékezett arról is, hogy Varsóban a budapesti eseményekkel egy időben került sor Stefan Wyszynski bíboros és Elzbieta Czacka nővér boldogá avatására. A pápa a püspökök szá- mára tartott beszédében Mindszenty József hercegrímás Isten fiatlóságáról szóló gondolataiból is idézett.

E sorok írója számára a legnagyobb és legka- rakeresebb élményt mégsem a fenti, szintén felemelő pillanatok jelentették, hanem a szombat esti, az Országház épülete előtt induló, és a Hősök terén véget érő hatalmas körmenet. Az egy időben szinte a teljes Andrássy utat betöltő, hivatalos tájékoztatás szerint mintegy háromszáz ezres sokaság csodás tanúságot tett nemcsak egyéni, de közösségben megvalósít- ott hitéről is. Az Egyház ugyanis közösség – másként nem is értelmezhető. E közösség ereje pedig régen mutatkozott meg ilyen látványo- san ezen a földön, amelynek lakosságát a több évtizedes egyházellenes diktatúra után a nem kevésbé veszélyes és nem kevésbé istentelen korszellem is komoly kihívások elé állította.

A NEK hete persze hosszú távon csak ak- kor jelentett valamit, ha képek vagy csuk- tovább vinni abból, amit ebben a nyolc napon megéltünk. A mindennapok persze – az élet sajátosságaiból fakadóan – nem cserélhetőek fel az ünnepnapokkal, és nem élhetünk mindig a magasban. Az „emelkedő nemzet” útjára ugyanakkor – ahogy Németh László megfo- galalmazta történelmünk egyik kulcspillanatá- ban – érdemes volna visszatérálnunk. Fontos tanúságként talán magunknak vihethők az is, hogy igyekezzünk a valóban, az igazán fontos- ra figyelni. Ahogy a pápalátogatás és az ün- nep méltósága háttérbe szorította az előzetes disszonáns és kárörvendő hangokat, ahogy a hivatásos rosszakaró vergődéseire is egyre kevesebben figyelnek, úgy kell nekünk is ki- zárni saját életünkéből a vissza- és lehúzó, a lényegtelen, a valóságos céljainktól elterítőt. Válasszuk saját, mindennapi és közösségi éle- tünkben is azt, akiből – ahogy a kongresszus jelmondata szolt – „minden forrástunk fakad”.

Felfedezőút az európai kultúrák között

Védőmeccs az oroszokkal

A városi stadionról

A stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

Száz éves Burgenland Tartományi kiállítás

2021. augusztus 15-én Száz év kiállítás címmel nagyereűti kiállítást nyílt meg a Schlaining/szalónaki várban, amely egy egész éven át látogatható. Előkészületeinek részeként a szállónaki várat teljen felújították és hatalmas kiállítottérré alakították át. Belépéskor a látogatók tollat és kódot kapnak, amellyel letölthetik a kiállítás hangszertel idegenvezetőjét (audio guide). A múzeum oktatási koncepciója, multimédiás kialakítása és gazdag tartalma lenyűgöző. Nemcsak a történelemre, hanem a mai Burgenland korszerű bemutatására is törekedtek.

A vállalkozás minden bizonnyal e különleges tarományi identitásának megteremtését is szolgálja, egyes részei azonban éppen az identitáskeresés szempontjából gondolkodtatóak: például az „1000 éve magyar lakosság Burgenlandban” cím vagy Sopronnak (Ödenburg) – az a város, amely soha nem

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

BÁRÁNY ANZELM

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

A városi stadionról

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: FETES KATA

Különleges kőfalak Írországbán

A csodálatosan zöldellő írországi mezőket évszázadok óta kisebb-nagyobb darabokra szabdalják a ragasztóanyag nélkül létrehozott kőfalak.

A jellegzetes építmények darabjai több százmillió évesek. Valaha tengerfenéki üledékből képződött az a mészkő, amit az írek évszázadok óta használnak mindenféle építkezésnél. Ez alkotja a mostani sziget talapatát és ez a leggyakoribb építőanyag is.

A különböző nagyságú és változatos gyakorissággal előforduló szikladarabok egy fajta telekhatárként is hasznosak. A burjánzó zöld növényzettel borított talaj alatt néhány ásonymy mélységben már felbuknak a mészkő, mely az idők folyamán töredezik és lassan a felszín felé törekszik.

A gazdák, a földművelés során a felszínre kerülő darabokat évszázadok óta a telekhatár mentén halmozják föl. Így képeznek velük egy habarcs nélküli védőfalat. A telkekben legelőző állatok hamar megtapasztalják, hogy a kőfalakra nem érdemes felmászni, vagy azok átgrúvásival próbálkozik, mert nem stabilak, könnyen rájuk dőlhetnek. Így a telekhatárfalak egy természetes káramot is alkotnak, főleg a szigetország nyugati oldalán és a partmenti szigeteken.

Nornickel

A orosz sarkvidéki óslakos közösségek hagyományos életmódja egyre veszélyeztetettebb. Az éghajlatváltozás erősen érződő hatásai mellett az emberek életét meghatározó a természeti erőforrások kiaknázásával járó környezetcsisznyezés.

2020. május 1-én 21 000 tonna gázolaj ömlött egy hibás tartályból a tundrába a siberiai Norilsk város közelében és megszenyette a Rybnaja és a Norilskaya folyókat. Ez utóbbi az arktiszi Kara tengerbe ömlik. Az eset az egyik legsúlyosabb környezeti katasztrófa a sarkvidéken.

A szenyezésért, a Nornickel néven ismert Norilsk Nickel palladium és nikkel bányászárság felelős, amely már régebb óta ismert környezetre káros üzleti gyakorlatával. A dízel katasztrófa megelhetőségüket is veszélyezteti, mert egy évvel az eset után sokan már nem tudják magukat ellátni fogyasztható élelmiszerekkel.

A Nornickel koncern egyáltalán nem mutat érdeklődést az óslakos közösségek problémáinak megoldására, és arra sem, hogy egyenrangú párbeszédet kezdjen a törvényes képviselőikkel.

A 21 ezer tonna gázolaj rövid idő alatt Norilsk városának 180 ezer m² területén terjed el. Ez 26 futballpálya területének a nagysága. Az Exxon Valdez olajszállító tartályhajó 1989-ben Alaszka partjainál történt felborulása óta, ez az esemény a legsúlyosabb környezeti katasztrófa az Északi-sarkon.

Az itt élő dolganok, nenek, enek és evenkek a Taimyr-félsziget óslakosai. Oroszország legészakibb városa Norilsk az olaj katasztrófa óta a legszenyetezettebb város a világon.

Az itt élők átlagosan 10 évvel hamarabb halnak meg, mint az Oroszország többi területén élők.

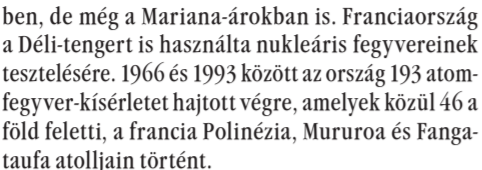

Mururoa: Az elititok robbantása

Franciaország titokban tartotta a Csendes-óceáni nukleáris kísérletekből származó szennyeződés valódi mértékét.

A Csendes-óceáni francia nukleáris kísérletek több radioaktivitást bocsátottak ki, a szennyeződés Tahitire is eljutott, és egy több mint 110 000 emberrel töltött területet érintett, mint amennyit Franciaország elismert. A régóta titokban tartott dokumentumok értékelése azt mutatja, hogy a radioaktív szenny ki volt téve potenciálisan káros sugárzásnak. Csak néhány száz polinezét kapott, akiket elismertek az atombomba-teszték áldozataiként.

1945 és 1960-as évek közepe között különösen az Egyesült Államok hajtott végre a Csendes-óceánon – beleértve a mai napig szennyezett Bikini-atollt is, számos nukleáris egyverkísérletet. Ezekből a radioaktív bomba robbanásokból származó maradványok még mindig kimutathatók a Föld legköre-

ben, de még a Mariana-árokban is. Franciaország a Dél-tengert is használta nukleáris egyverineinek tesztelésére. 1966 és 1993 között az ország 193 atomegyver-kísérletet hajtott végre, amelyek közül 46 a föld felett, a francia Polinézia, Mururoa és Fanguatau atolljain történt.

A „Mururoa akták” betekintést nyújtanak a kulcszák mögé. Az, hogy a francia atomfegyver-kísérleteknek milyen következményei voltak, és hogy akkor a környezet mennyire vált radioaktivitással szennyezetté, eddig tisztázatlan maradt, mint az a francia kormány titokban tartotta az erre vonatkozó dokumentumokat. Csak a francia-polinézai kezdeményezéssel folytatott hosszú jogi csata után kellett 2013-ban nyilvánosságra hoznia a francia védelmi miniszteriumnak az erre vonatkozó 233 dokumentumát. Ezek elsősorban szakértői jelentések és levelezések, melyek azzal a 41 nukleáris kísérlettel foglalkoznak, melyek 1966 és 1974 között zajlottak.

A vizsgálatok során kiderült: az atombomba-teszttek hatásai messzebbre mentek, mint azt a francia hatóságok állították. A radioaktív szennyezés szintje minden mérésnél magasabb volt, mint eredetileg közegették. A szennyeződés elérte a csaknem 1200 kilométerre lévő Tahitit és a szomszédos szigeteket. A kutatók jelentése alapján, mérésük szerint az ott lakók jelentősen több mint egy milliszievert sugárzásnak voltak kitéve.

scinexx

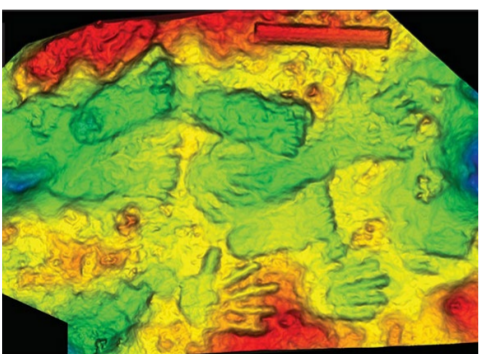
Talán ez a világ legrégebbi művészete?

A Tibetben talált 200 000 éves kéz- és lábnyomok az emberi létezés legkorábbi bizonyítékai. Az ősi kreativitás példái.

Tibetben a régészek olyan kéz- és lábnyomokat fedeztek fel, amelyek 169 000–226 000 évesek, és nyilvánvalóan nem véletlenül jöttek létre. Ezek a nyomok nemcsak a legkorábbi bizonyítékai az emberi jelenlétre Tibetben, hanem a világ legrégebbi művészi alkotásai is. Mivel alakjuk és elrendezése azt sugallja, hogy szándékosan nyomták őket a nyirkos sárba.

Már fajunk legkorábbi képviselői létrehoztak művészi munkákat barlangfestmények, kézi nyomatok vagy sziklafaragások formájában. Ez bizonyítja a 45 ezer éves sziklaművészet Spanyolországban és Franciaországban, de Salawesi szigetén is. Lehetégek, hogy még a neandervölgyiek is kézznyomatokkal és absztrakt mintákkal fejezték ki kreativitásukat, ahogy azt a festéknymok is sugallják a spanyol barlangokban, amelyek körülbelül 64 000 évesek.

A korai kreativitás sokkal régebbi bizonyítékait fedezhette fel a Guangzhou Egyetem kutatója David Zhang kolleegái a Quesangan, a tibeti felvidéken. Ez a terület, amely Lhasától körülbelül 80 kilométerre északnyugatra fekszik, számos hidrotermális forrással rendelkezik, amelyeket különböző időpontokban lerakódott travertin vesz körül. Ebben porózus mészkő lerakódásban találtak a kutatók emberi nyomokat.

Összesen öt kéz- és öt lábnyom van ott lenyomva két sorban az egykor puha travertinben. A nyomok mérete azt mutatja, hogy ezek a nyomok nem felöltözötté, hanem gyermekektől származnak. A kutatók szerint egy tizenkés éves gyermek készítette a kézznyomatok, egy hétéves pedig a lábnyomokat.

SÜDKURIER

Kétféjú kígyó

Nagy népszerűségnek örvend egy kétféjú Boa Constrictor, a németországi Baden-Württemberg tartományban lévő Villingen-Schwenningenben. A boa faj Dél-Amerikában őshonos. A fajtökégy, melyet németül bálnyánykigyónak is neveznek, nagy hónapnál előzetlenül született Stefan Broghammer hüllőtenyésztőnél. Egy kétféjú kígyó rendkívül ritka állat.

A tenyésztő szerint a him egészséges és már YouTube sztar. Egy videóban Broghammer bemutatja, hogyan eszik az állat és a fejek hogyan harcolnak a fehéregérét. A kétféjú kígyó Hidrára, a görög mitológiából származó sokféjú kigyószzerű szörnyre emlékeztet.

TOKIÓ (2020) 2021

Helyes volt megrendezni az olimpiát egy pandémia idején?

Egy igazán eseménydús nyarat tudhatunk magunk mögött. Ez a mondat mindenféle perspektívából elmondható, pláne a sport szempontjából, hiszen a labdarugó európa bajnokság után olimpia és ezt követően paralimpia szentmenői lehetünk. Ez idáig mind eléggé közheles, négyévente majdnem megszokott; ámde álljunk meg egy pillanatra és tegyék fel a következő kérdést: Emlékszünk hasonló sportrendezvényre világjárvány alatt? Innentől fogva válik egyedivé a tokiói olimpia, amelyet a koronavírus elterjedése miatt 2020-ról idénre tettek át. Másfél hónap leülepedési idő után vonjuk le a konklúziókat.

A magamféle sportrajongónak először fel sem merül, hogy olimpiát ne rendezzenek meg. Aztán az ember elgondolkodik, tájékozódik, olvas, beszélget... és első meglátása már nem olyan egyszínű, válasza már nem olyan egyértelmű. Amikor Japán fővárosa 2013-ban elnyerte a XXXII. nyári olimpia rendezésének jogát, senki nem gondolhatta, hogy 2021-ben „ilyen” körülmények között kell majd megrendezni. Bár ne haladjunk ennyire előre, a játékokat nem csak a koronavírus miatt ellenétek sokan. A magyarországi „Nolimpia” kampányhoz hasonlóan itt is a helyi ellenézek celtáblájává vált a sportesemény megrendezése, hiszen a költségvetés nem kis részét emésztette fel. Számos tender kiírása, építkezések végtelen sora, újabb és újabb kiadások sok emberben kételyeket szült afelöl, hogy érdemes-e néhány hetes ceremóniáért ilyen nagy dimenziós befektetést. De ezeket a fenntartásokat még sokkal súlyosabb történések fejeletek meg. A Covid-19 járvány komolysága, illetve következményei a 2020-as év elején váltak igazán láthatóvá, ekkor kényszerültek a döntéshozók először nyilatkozni. Emberi tulajdonság kívánni és kellemetlen döntéseket tologatni, így tették ezt itt is, bár tavaly március végén négy hónappal a játékok előtt kénytelenek voltak kimondani, hogy egy évvel elhalasztják. Ami egy politikusi számára egyetlen tollonvált jelentett, az több tízezer profi sportolóknak kimondhatatlan jelentőségű változást az életében. Talán a focitól eltekintve minden sportját legnagyobbat esemény az olimpia, sok sportoló pályafutásának központi célja legalább egyszer részt venni rajta, netán dobogóra állni. Sokuk mindennapijának értelem, hajtásuk miatt. Pandémia idején viszont összetettebb a dolog – így gondolta ez a tízmillió város (agglomerációjával együtt közel a 40 millióhoz) sok-sok lakosa is. Amikor a kórházakban már abszolút előnyben részesültek a covidosok és a betegellátás minimumra csökkent, sokan nem értették, miért ragaszkodik kormányuk az olimpia megrendezéséhez, ezzel jó eséllyel még jobban megtehető a járványt.

Válójában Japán abba a hálátlan helyzetbe került, hogy két rossz közül kényszerül választani: Az esemény lemondásával a világ előtt szegyenkezzen, vagy saját lakossága haragját provokálja ki, ha megrendezi? A Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöke Thomas Bach és mellette a sportolók nagy része a játékok megrendezése mellett kampányolt,

de akár a világhözözöset is ide sorolhatnánk, hiszen mindenki mindenholonn árgus szemekkel azt figyelte, hogyan döntenek a japánok. A tokióiak nem kis része, a politikai ellenézek és nem utolsó sorban a járványügyi szakértők végül hiába álltak ellen: A tokiói prefektúra, vele Japán a nyári olimpia mellett döntött, tudva hogy a harakiri így vagy úgy elkevlhetetlen. A biztonság érdekében a sportesemény alatt szigorú szabályok voltak érvényben Tokióban. Megtiltották a turisták beutazását az országba és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

Bár a legrosszabb forgatókönyv nem valósult meg, amely szerint az olimpia „super spreader event” azaz a koronavírus nagy mértékben terjesztő eseménnyé válhatott volna, az olimpia alatt mégis hazamoson nőtt a koronavírus fertőzöttek száma és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

Bár a legrosszabb forgatókönyv nem valósult meg, amely szerint az olimpia „super spreader event” azaz a koronavírus nagy mértékben terjesztő eseménnyé válhatott volna, az olimpia alatt mégis hazamosan nőtt a koronavírus fertőzöttek száma és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

Bár a legrosszabb forgatókönyv nem valósult meg, amely szerint az olimpia „super spreader event” azaz a koronavírus nagy mértékben terjesztő eseménnyé válhatott volna, az olimpia alatt mégis hazamosan nőtt a koronavírus fertőzöttek száma és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

Bár a legrosszabb forgatókönyv nem valósult meg, amely szerint az olimpia „super spreader event” azaz a koronavírus nagy mértékben terjesztő eseménnyé válhatott volna, az olimpia alatt mégis hazamosan nőtt a koronavírus fertőzöttek száma és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

Bár a legrosszabb forgatókönyv nem valósult meg, amely szerint az olimpia „super spreader event” azaz a koronavírus nagy mértékben terjesztő eseménnyé válhatott volna, az olimpia alatt mégis hazamosan nőtt a koronavírus fertőzöttek száma és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

Bár a legrosszabb forgatókönyv nem valósult meg, amely szerint az olimpia „super spreader event” azaz a koronavírus nagy mértékben terjesztő eseménnyé válhatott volna, az olimpia alatt mégis hazamosan nőtt a koronavírus fertőzöttek száma és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

BÓLCSKEY-MOLNÁR DAVID

A legjelentősebb a szolgáltatási ágazat

(BUMM-HR, 2021. július 21. alapján) **Az uniós statisztikai hivatal (Eurostat) jelentése szerint 2020-ban az Európai Unióban átlagosan a foglalkoztatottak 72,9 százaléka dolgozott a szolgáltatási szektorban. Az ezredforduló óta (2000: 64,6%) folyamatosan emelkedett ez az arány.**

Az uniós tagállamok közül Hollandiában (83,3%), Máltán (82,5%), Belgiumban (81,2%), Luxemburgban (81%) és Franciaországban (80,9%), valamint Dániában (80,4%) volt a legmagasabb a szolgáltatási ágazatban dolgozók aránya, a foglalkoztatottak több mint negyede televekenykedett ebben a szektorban. Ezzel szemben Romániában (49,2%), Bulgáriában (57,7%) és Lengyelországban (59,4%) a 60 százalékos szintet sem érte el ez a ráta.

Az uniós visegrádi országban bőven az uniós átlag alatt alakult ez az arány. Lengyelországban és Csehországban (61,1%) volt a legalacsonyabb ez az arány, de Szlovákia (66,1%) és Magyarország (67,2%) is az alsó harmadban helyezkedik el az uniói rangsorban. **Szlovákiában a szolgáltatási ágazatban tevékenykedők aránya az ezredforduló óta (59,5%) 6,6 százalékponttal emelkedett, tehát az uniói átlagnál kisebb mértékben (8,3 százalékpont).**

Magas az ipari dolgozók aránya Szlovákiában és Csehországban
 Mig az ezredfordulón az EU-ban a foglalkoztatottak 26,8 százaléka dolgozott az iparban, 2020-ra 22,5 százalékra esett vissza ez a ráta. Az uniói tagállamok közül Csehországban (35,9%), valamint Szlovákiában és Lengyelországban (mindkettő 31,1%) dolgoznak a legmagasabb arányban az ipari ágazatban a munkavállalók.

de akár a világhözözöset is ide sorolhatnánk, hiszen mindenki mindenholonn árgus szemekkel azt figyelte, hogyan döntenek a japánok. A tokióiak nem kis része, a politikai ellenézek és nem utolsó sorban a járványügyi szakértők végül hiába álltak ellen: A tokiói prefektúra, vele Japán a nyári olimpia mellett döntött, tudva hogy a harakiri így vagy úgy elkevlhetetlen. A biztonság érdekében a sportesemény alatt szigorú szabályok voltak érvényben Tokióban. Megtiltották a turisták beutazását az országba és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

Bár a legrosszabb forgatókönyv nem valósult meg, amely szerint az olimpia „super spreader event” azaz a koronavírus nagy mértékben terjesztő eseménnyé válhatott volna, az olimpia alatt mégis hazamosan nőtt a koronavírus fertőzöttek száma és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

Bár a legrosszabb forgatókönyv nem valósult meg, amely szerint az olimpia „super spreader event” azaz a koronavírus nagy mértékben terjesztő eseménnyé válhatott volna, az olimpia alatt mégis hazamosan nőtt a koronavírus fertőzöttek száma és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

Bár a legrosszabb forgatókönyv nem valósult meg, amely szerint az olimpia „super spreader event” azaz a koronavírus nagy mértékben terjesztő eseménnyé válhatott volna, az olimpia alatt mégis hazamosan nőtt a koronavírus fertőzöttek száma és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

Bár a legrosszabb forgatókönyv nem valósult meg, amely szerint az olimpia „super spreader event” azaz a koronavírus nagy mértékben terjesztő eseménnyé válhatott volna, az olimpia alatt mégis hazamosan nőtt a koronavírus fertőzöttek száma és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

Bár a legrosszabb forgatókönyv nem valósult meg, amely szerint az olimpia „super spreader event” azaz a koronavírus nagy mértékben terjesztő eseménnyé válhatott volna, az olimpia alatt mégis hazamosan nőtt a koronavírus fertőzöttek száma és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

Bár a legrosszabb forgatókönyv nem valósult meg, amely szerint az olimpia „super spreader event” azaz a koronavírus nagy mértékben terjesztő eseménnyé válhatott volna, az olimpia alatt mégis hazamosan nőtt a koronavírus fertőzöttek száma és a stadionokba a helyiek sem látogathattak el, így a versenyszámok többsyire zárt kapuk mögött zajlottak. Ezekkívül a sportolók az olimpiai falut nem hagyhatták el és sosem látott külvilágtól való elzárt-ságba kényszerültek.

JERZY SNOPEK*

TÖRTÉNELEM ÉS IGAZSÁG

Ismert az a mondás, hogy a történelmet a győztesek írják. Megtörténik azonban, hogy a legyőzöttek is szót kapnak, szubjektivitásuk nem tűnik el, nem oldódik fel az idegen közegeben. Ók is megjárák a történelem általuk felfogott változatát. A győztesek és vesztesek, a nagyobbak és kisebbek, az erősebb és gyengébb nemzetek perspektívája általában eltér egymástól. Az egyes történelmi események rangsorolása és a történelmi személyiségek értékelése is különbözhét egymástól, sőt előfordulhat, hogy ellentétesek egymással. Ez különösen a területi vitákba keveredett szomszédos országok történetírására jellemző.

Ez európai történelemben számos vitatott kérdés volt. Némelyek ma is érvényesek, még ha nem is közvetlenül politikai dimenzióban, de a társadalmi tudatban mindenképpen. Sok ilyen kérdéssel találkozhatunk Közép-Európa 20. századi történelmében. A jeles magyar politikai gondolkodó és jogász, Bibó István szisztematikusan foglalkozott ezzel a problémával. Ezek a kérdések Lengyelország történelmének eseményeire is vonatkoznak. A jelenlegi értékelések közötti különbségek különösen Lengyelország – Oroszország és Lengyelország – Ukrajna esetében érzékelhetők. Politikai játszmáknak, tények manipulálásának és szándékos meghamisításának lehetünk tanúi.

A tágan értelmezett Nyugat-Európa országainak problémája más. Ebben az esetben általában arról van szó, hogy figyelmen kívül hagyják a közép- és kelet-európai kisebb országok részvételt az európai és egyetemes történelemben. Mindez a téma felszínén, hazug megközelítéséhez vezet, vagy egészen odaig fajul, hogy a Nyugaton megjelenő tankönyvekben és történelmi színtézisekben teljesen kimaradnak ezek az országok.

I.

Az elmúlt évtizedekben az *emlékezet* kategóriája alapvető szerepet játszott a történelemtársban. A társadalomtudományok összefüggésben az 1920-as években jelent meg, főleg Maurice Halbwachs könyvének. Az *emlékezet társadalmi keretel*-nek köszönhetően. Teljesen új megközelítése volt a témának, de – természetesen – filozófiai és pszichológiai nyomok vezettek hozzá. Az új kategória bevezetése nagyon pozitívan hatott, de sok esetben ellentmondások következményei voltak a történetírás gyakorlatában. Az első fontos hatás, amelyet az *emlékezet* fogalma kiváltott, az azonos kisebbégs helyzetbe hozása. A „győztesek” által létrehozott hivatalos történetírás azonban marginalizálta – vagy teljesen figyelmen kívül hagyta őket.

Akadak azonban meglehetősen szélsőséges és doktriner teoretikusok is, akik azt akarják bizonyítani, hogy a szepiroladon már az tanúk beszámolója, az egyéni emlékek stb., valamint a tudományos történetírás diskurzusa mind-mind narratívák, és a különböző közöttük lényegtelen a múltrol alkotott kép érvényességét, hitelességét illetően. Jacques Le Goff az élen kiváló történetészek szálltak szembe a múltrol szóló beszámolókat minden fajtájának egy sora állításával. Szembeszögltek a történelmi igazság fogalmának relativizálására tett kísérletekkel.

A legújabb ilyen jellegű próbálkozások hasonló forrásokból származnak. Ötletek, narrációk és történelmi igazságok szabadjártaival van dolgunk, ahol mindenki megpróbálja eladni történelmének saját vízióját, megkísérli ráeróltetni az emberiség leltet legzélesebb köréire, objektív igazságként felüntetve történelmének saját interpretációját. Ezeknek a kvázi objektív igazságoknak az összeütözéses elkevlhetetlen, és az ideológiák szánalmas piacán való szerepeltetésük politikai marketing és pénzügyi ráfordítások eredménye.

UVJÁRY GÁBOR

A Collegium Hungaricum 1945 után

(részletesebben lásd a Bécsi Napló 2005. évi harmadik számát. A palotába – annak részleges lerombolása és teljes ártépítése után – 1971-ben költözött be az Osztrák Szövetségi Igazságügyi Minisztérium. Miután a Kádár János pártfőtitkár nevével fémjelzett hatalom 1962 élezt átváltoította a megrögzött sztálinistákat a felsőszintű párt- és állami pozíciókból, illetve politikai amnesztiát hirdetett – még akkor is, ha ez csak részleges volt – az ENSZ 1962. december 20-án levette az 1956 októberétől sokszor tárgyalt „magyar kérdést” a napirendjéről. Ennek következtében a magyar–osztrák kapcsolatok is jelentősen javultak, 1963-tól rendszeresen váltak a kölcsönös, magas szintű politikai látogatások.

A CH új épületének felépítése, majd 1963. novemberi felavatása tehát egy olyan nagypolitikai játszma része volt, amely Magyarország 1950-es évek végi, 1960-as évek eleji (kijűkereséséből illesekdedett. Ehhez hozzájárult a kulturális diplomáciák a külpolitikai fontos elemként meghatározó 1961-es bécsi nemzetközi konvenció elfogadása, illetve az MSZMP Politikai Bizottságának 1962. június 4-i határozata is. Utóbbiban a kulturális összeköttetések fejlesztésénél – a szocialista országok kivül – a következő „fontosságú sorrendet” állították föl: Ausztria, Finnország, Olaszország, Franciaország, az Egyesült Arab Köztársaság, India és Ghána.

A kulturális célok mellett politikai propagandát üző CH-t Magyar Intézetre kívánták átnevezni, benne ösztöndíjasoknak már nem is adott volna helyet. E koncepció 1963 őszére megváltozott. Ebben szerepet játszottak, hogy a Leopoldstadban 1961-től épülő új CH hatról nyolcemeletes bővítéséért engedélyezték a bécsi hatóságok. Völcsözűnég amiat, mert a szomszédos telken léteztendő fürdő (Dianabud) tulajdonosai azt gondolták, számukra kifejezetten előnyös, ha a

Ennek véget kell vetnünk és el kell fogadnunk azt a tényt, hogy az objektív igazság ezen a területen elérhetetlen. Ezért arra kell törekednünk, hogy a lehető legnagyobb jóindulattal és szakmai felkészültséggel ragadjuk meg és határozzuk meg az **interszubbjektív igazságot**. Mint már említettem, a történelmi viták, az események, a legfontosabb történelmi személyiségek vagy akár az egyszerű történelmi tények megítélésének ellentmondásai ellenére, foglalkoznunk kell Európáról történelem.

Sok dolog miatt ez nem lesz könnyű, de szükséges, ezért véghez vihető. Ennek érdekében konfrontálnunk kell – különösen az érzékeny területeken – az egyes nemzeti történelemről szóló domináns narratívákat (vagyis a monográfiákban és tankönyvekben találhatóakat, amelyek kiindulási alapul szolgálnak mindenfajta művészi vízióknak, népszerűsítési kísérletnek, stb.). A történelem kompetens testülete – amely az egyes országok képviselőiből állna – a rendelkezésre álló tények és premiszák alapján elemzése alapján, minden egyes esetben meghatározás az általánosítások és értékelések hitelességét. Párbeszéd útján, az egyes kérdések konszenzusának elérésével, létrejönne az interszubbjektív igazság, egy egységes történelmi narratíva, amelyek ellenáll a manipulációknak. Közös megégyezéssel ez lenne kötelező a színtézisekben és a történelmi tankönyvekben (az iskolai és az egyetemi tankönyvekben is). Helyesbítené csak akkor lehetne, ha új források vagy új dokumentumok fedeznek fel/tesznek elérhetővé. Abban az esetben, ha egy nemzet képviselője határozatlan elutasítja az areopag történelemet többi tagja által elfogadott változatot, de álláspontja nem áll szöges ellentétben az adott esetre vonatkozó dokumentumokkal, vagy ha a dokumentáció nem zárja ki kifejezetten ezt az álláspontot, bele kell venni az értékelésről szóló jelentésbe, és minden publikációban *votum separatum* néven kellene szerepeltetni.

II.

Próbáljuk meg összefoglalni és kiegészíteni megfontolásaink főbb téziseit. A történelmi igazság fogalma azzal függ össze, hogy egy adott időszakban és kulturában az igazságot a filozófusok hogyan határozzák meg. Illetve hogy milyen erőfeszítéssel tulajdonítanak neki az értelmiségiek, a publicisták és a szélesebb társadalmi körök.

Mint tudjuk, a különböző kortárs filozófiai és ideológiai irányzatok relativizálják az igazság fogalmát, számos szubbjektív igazság létezését tételezik fel, és megpróbálják bebizonyítani, hogy egyetlen és abszolút igazság nem létezik. Ennek az igen nagy hatással lévő irányzatnak az egyik fő képviselője a történetírásban Hayden White. Ehhez a gondolkodásmóddhoz kapcsolódnak az általam korábban említett „modern” legzélesebb köréire, objektív igazságként felüntetve történelmének saját interpretációját. Ezeknek a kvázi objektív igazságoknak az összeütözéses elkevlhetetlen, és az ideológiák szánalmas piacán való szerepeltetésük politikai marketing és pénzügyi ráfordítások eredménye.

A történettudományi kutatások fő iránya feltételezi egy objektív történelmi igazság meglétét, amelyet a

történelem hivatottak feltárni. Ennek ellenére még mindig vanok – nem egyszer drasztikus – eltérések az így fogott történelmi igazságtól. Ezen eltérések gyakran a források hiánya vagy elérhetetlensége (néha szándékos torzítás) okozza.

A történelmi igazságtól való eltérés okozhatja túlzott hazafias „el

Lerántjuk az egészségügyről a lepedőt Ki az orvosom?

A pándémia egyik következménye, hogy a világ szinte összes országának a figyelmé a hirdetések felé fordult. Korábban is a publikációk, hirdetések, felvilágosító cikkek tömegei próbálták az egészségügyi piacot elérni, kibovíteni, lefoglalni.

A vírus fertőzés halálos veszelye azonban visszaszorította a fogókürrás, diétás, szépségápolási, sport, táplálkozás csoda receptjeit és a kutató, gyógyító szakemberek munkássága, az új oltások, a hatásos védekezési formák témája került előtérbe.

A tájékoztatás, a felvilágosítás, szakmai és politikai viták különböző színvonalon, szinteken folytak, folynak mind a mai napig. A pándémia után a világ már nem lesz soha olyan, mint előtte volt.

Az egészségudat, a félelem a súlyos, sok szenvedéssel járó, esetenként halálos vírus fertőzés miatt erősebbé vált az elmúlt évben. Előtérbe került az önvédelem.

A védekezés, a maszkviselés, az oltások gyors felvétele, a lockdown, a social distance kulcsfontosságú tényezőkké váltak. A vírusherfőzés nem válogat politikai, ideológiai meggyőződés szerint. Megbetegíti, meghalhatja a gazdagokat és a szegényeket is.

A felboldult világban a járvány a gazdaság, oktatás, kutatás stb. területeken is komoly visszacsapékot hozott.

Mindenké a tényezők a figyelmet az egészségügyévtizedek óta megvélő, de az egészségügyi intézményi rendszer terhelésével eléesőd problémáira irányították.

Magyarországon eddig több, mint 30 000 covid-19 halottat ismert be a statisztika. A betegek, a fertőzönsen átesettek publikált számának nagysága is jelező.

Mi az egészségügy legfontosabb és sürgősen megoldásra váró problémája?

A magyar gazdaság teherbíró, az egészségügyet eltartó képessége az első, talán a legfontosabb kérdés.

A magyar statisztikai adatok szerint az ország GDP-jének kb. 4.9%-át fordítják az egészségügyre. Összehasonlításképpen, az osztrák GDP-ből 10-10% ot, az USA GDP-ből 16%-ot. Mégis ezek a gazdag országok polgárai is még jobb ellátást szeretnének. Csak ez lenne a magyarázata, vagy ez is csupán egy jelenség össze-tevéje a magyarok húzatak 40–50 milliárdos eladósodásának, a rövidebb-hosszabb időre bezárt kórházi osztályoknak, az egészségügyi dolgozók depressziójának, a felmondásoknak, az elvándorlósnak, a kiábrándult, elégedetlen egészségügyi személyzetnek és nem utolsón sorban az elégedetlen és szenvedő betegeknek?

Felelőtlen kijelentés lenne csupán a komoly tudományos faktoranalízis helyett, a túlpolitikált magyar társadalomban egy, vagy több jól hangzó tényezőt kiemelni. Az igazság kiderítéséhez alapos tudományos vizsgálat szükséges.

Égzesen addig, amíg az egészségpolitika nem lesz független a pártok politikájától, demagógiájától, lehetetlen az objektív okok feltárása. Az elmúlt évtizedekben több kormány és párt rengeteg ígéréttel, teljesíthetetlen reformtervekkel, az „örök élet” reményével, az egészségügy felemelésével, a dolgozók fizetésemelésével, a „hálapénz” büntethetőségével stb. kampányolt és kampányol ma is.

A WHO 1980-ban az Alma-Ata-i dekrétumában hasonlóan írt el, mint a mindenkori magyar politikai pártok. Meghirdette az „Egészséget mindenki-nek 2000-re” programját a világon, Ma. – 2021-ben visszatekintve erre az 1980-ban elhangzott fellengzős kijelentésre – nevétségesen tartjuk.

Magyarországon minden egye drágább, az infláció elszabadult, az alacsony, a megélhetési nehézségeket okozó nyugdíj, bérszínvonal, a lakhatás megemelkedett költségei stb. ordítva követelik a valós helyzet objektív felmérését, elemzését, és a levont következtetések utáni cselekvést.

Ki az orvosom? Ki szedi be és használja az egészség-biztosítási díjakat, az állam, vagy a független egészségpénztár? Mi van a magánbiztosításokkal, kiegszítő biztosításokkal, mire elég a befizetett, és/vagy az állami többletforrás?

Sok a szervezési, irányítási kérdés. Hogyan kapom meg a nekem járó, vagy mennyibe kerül a nekem nem járó ellátás?

Mi van a sok évtizeddel ezelőtt meghirdetett „definitív”, progresszív ellátási struktúrával?

Prof. Dr. BIRTALAN IVÁN

Összetartozás koncert Bécsben

Fergeteges sikerrel vendégzerepelt **Bécsben a Kormányán együttes.** A Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága, a Magyarország és az Ausztriai Magyarok Gazdasági Érdekközösségének Kaláka-Clubja összefogásából egy felejtihetetlen koncertet élvezhetett a bécsi közönség.

A 45 éves működő Kormányán együttes az Összetartozás című koncertet mutat be, melyet eredetileg 2020-ban a Magyarárság napjára állítottak színpadra, de az akkori járványhelyzet miatt fellépésük itt Bécsben elmaradt. 1976-ban alapította Koltyay Gergely a Kormányánt. Ők hangszerelték Magyarországon elsőként műveiket

A bezárt osztályok, vagy a félközvet működő kórházak megtudják, megakarják-e oldani a feladatukat? Mikor szűnik meg a kórházak hatalmas adósság-állománya?

Az egészségügy centralizációja helyett a decentralizálás, lakosság területi ellátásának előnyeí mért nem kerülnek megvitatásra, esetleg népszavazásra? Ahol a lakosság él, ott ismerik a legjobban, hol szorít a cipő és ott képesek a leggyorsabban orvosolni a felálló bajokat.

Az alapellátás tartja az egészségügyi piramist. A családorvosok, alapellató orvosok a nővérekkel, szakasszisztensekkel, védőnőkkel karöltve megszöttek azt a hálóat, ami az egészségéért folytatott küzdelem első és legjelentősebb frontvonal.

A demográfiai adatok alapján, az alapellátó kollégák jelentős része már a nyugdíjkorhatár felett jár, de nem ritka a 80. életévét betöltött körzeti orvos sem. Meddig bírják? Meddig számíthatunk rájuk?

Alдоzozás, hivatásudattal átitátott munkájuk nem elég, hogy a háló ne lyukadjon ki. Sok betöltetlen körzet nehezíti már most is a biztonságos ellátást.

Mi lesz holnap?

A szakellátás koncentrációja, az ambulanciák túlfuátságsága, a dologi, tárgyi feltételek hiánya (pénzhiány miatt?), ismert jelenség. A rendelőben dolgozó szakorvosok jelentős része kiegészít és, különösen a fiatalabbak kacérkodiknak az elvándorlással.

A kórházak színvonaluk műszorrel. Vannak jobban felszerelt, személyzetel és gép-műszerrel ellátott fekövöbet intézmények és gyengébben felszereltek is.

A paraszolvencia eltitásáa, a fizetésemelési szükség, de nem elégséges feltétele volt az intézmények működésének javítására. Csak a felszint karcolni nem elégáns dolog.

Vigyázzat: a korrupció és a hálapénz nem ugyanaz, tehát ne keverjük össze. A korrupció a kórházakban, mint a társadalom, gazdaság, politika területén továbbra is folyik.

Agyak „áruháa”, plusz szolgáltatás nyújtása, várólistán – szakmai indok alapján(?) – való előrébb kerülés stb. Amíg a társadalomban milliárdos korrupciós ügyek folynak, az elkövetőket nem büntetik meg, addig a 170.000 forintos „ágyarúsítástért” kipellengéreznek egy körházi főnövrét.

A betegesgyesületek, a beteg érdekképviseletek, az egészségügyi dolgozók szakszervezetei, a kamarák erőtlen és megalkuvó politikájaja miatt nincs valós érdekvédelem, érdekképviselet, érdekvérvényesítés.

Ma a magyar egészségügyben végezt representatívnak tekinthető felmérések és egyéni megészalások alapján megállapíthatjuk, hogy sem a betegek, sem az egészségügyi dolgozók nem elégedettek.

A betegek félnek, kiábrándultak, kiskapukat keresnek és hajlandóak fizetni, már akinek erre van pénze. Az egészségügyi dolgozók a defenzív ellátásba menekülnek. Az orvosok, éu-dolgozók felitik a jogosan frusztrált betegek miatt a lelki egyensúlyukat, az egzisztenciájukat.

Mégis mitől nem omlott, omlik össze a rogyadozó magyar egészségügy?

A tehetetlenségi nyomatek viszi tovább. A hivatásudattal, a szakma és az emberek szeretetével felvértezett orvosok, nővérek, szülésznők, szakasszisztensek stb. a hátukon hordják az alulfejlesztet ügyeleti díjak, a megélhetési problémájuk ellenére az egészségügyei ellátást. Nem fog összeomlani az intézményrendszer, lefelé csúszik, eresztkeiben ropog, de a betegek ellátása tovább fog folyni. Fél, hogy ennek ismeretében a továbbiakkban sem fog ígéreteknek kívül bármilyen javulást szolgáló központi beavatkozás történni.

Ha mindenki elégedetlen, miért nem ül össze egy „egészségügyi kerekasztal” azzal a célkitűzéssel, hogy alapjaiban megreformálják a finanszírozást, a tájékoztatást és a fekvő-járobeteg ellátást?

A betegek, az egészségügyi dolgozók képviselőinek együtt kellene feltárniuk, megfogalmazni a mindenkor kormány, a jogalkotó hatalom felét az elvárásukat, a befizetett adóforintjaik utáni követeléseüket.

A szlovákiai magyar iskoláztatásról

Előjában szeretnék megjegyezni, hogy az anyaországban kívül Szlovákia rendelkezik a legátöbbő magyar oktatási hálózattal. Az elmúlt tanévben 348 óvodában, 244 alapsiskolában, 23 gimnáziumban és 36 szakközépiskolában tanulhattak gyerekeink magyar nyelven. A településszerkezetből adódóan viszont alapsiskolánk 48,36%-a, tehát 118 intézmény vidéki, alsó tagozatos iskolaként működik. Ezekben az iskolákban általában kis létszámmal, gyakran összevont osztályokkal zajlik a tanítás.

Közoktatási intézményeink többségére büszkék lehetünk, **most mégis komoly kihívás előtt állunk.** Tudatában vagyunk ugyanis annak, hogy a **felvidéki magyarság nincs jó kondícióban.** Nincs parlamenti képviseletünk, és a népszámlálási adatok a magyar lakosság nagyszámú fogyásáról tanúsodnak.

A statisztikai adatokból kiderül, hogy a szlovákiai magyar lakosság száma 1991-ben még 567 296 (10,8%) volt, de folyamatosan csökken és egyes becslések szerint a 2021-es népszámláláskor akár 400 ezer alá is csökkenhet. A lakosság számának csökkenésével a beiskolázott gyerekek számának csökkenése is várható.

Szlovákiaiban 2004-ben vezették be az ún. **normatív (fejkvóta, fejpenz) finanszírozási rendszert.** Maga az eltképzelés nem rossz, de kis létszámok esetén nem működik. A rendszer bevezetésekor ugyanis abból indultak ki, hogy egy **átlagosnak mondható iskolának legalább 250 tanulója legyen.**

A felvidéki magyar alapsiskolák döntő többsége viszont meg sem közelíti ezt a létszámot. Csupán 29 alapsiskolának van 250-nél több tanulója. A többiek kisebb vagy nagyobb mértékű finanszírozási problémával küszködnek. És hasonló a helyzet a kis létszámú középiskoláink esetében is.

A kérdés tehát az, hogyan tovább?

Megoldásként **négy hosszú távú célt fogalmaztunk meg:**

1. **Az óvodai hálózat bővítése**
Szlovákiaiban kb. 650 településnek magyar polgármestere van, de a települések alig több mint fele működtet magyar óvodát, márpedig **amelyik településen nem működik óvoda, ott várható, hogy előbb-utóbb az iskolában is elfogynak a gyerekek, hiszen nincs utánópótlás.**

Ezért minden települési önkormányzat számára javasoljuk a meglévő óvodák fenntartását, esetleg új óvodák megnyitását.

A szlovák óvodákon belül pedig **javasoljuk magyar csoportok létrehozását.**

Amennyiben a gyermeklétszám, a személyi feltételek, valamint az óvodák és iskolák épületei alkalmasak **rá, kezdeményezni lehet az óvodák iskolához kapcsolását.**

2. **Az alsó tagozatos kisiskolák megtartása**
Az alsó tagozatos, 1–4. évfolyamokkal működő, ún. kisiskolák száma 118. Ebből 92 magyar és 16 vegyes tanítási nyelvű iskola.

Ezekben összesen **3 861** diák tanul, tehát egy-egy iskolában átlagban 32 diák van, de néhol csak 2–5.

Ezek az iskolák az állami költségvetésből finanszírozhatatlanok.

Van ahol az önkormányzat önfeláldozó támogatásával, de olyan is, ahol magyarországi alapítványi támogatással működik az iskola.

Ennek ellenére így gondoljuk, hogy **alapellátásként** ezeket az intézményeket életben kell tartani.

Ha minden ígyecket ellenére sem sikerül helyi szinten megfelelő megoldást találni, akkor a környező településekkel együttműködvé, **kistérségi szinten kell biztosítani a megfelelő iskoláztatást.**

Ha a kisiskola betagolódik a kistérségi iskolába, véleményünk szerint akkor is maradhat néhány oktatással összefüggő tevékenység a településen. Javasló pl. azt, hogy a szülőkkel és a kistérségi (központi

ÁLBERT SÁNDOR

Tanévkezdés Felsőőrött

Gyermeknevelés, napisítés, színes kendők, vidám körjátékok, dalok és még sok más – így kezdődött a Burgenlandi Magyar Kultúregyesület (BMKE) új tanéve a gyermekek számára. Dowas Kati, kétnyelvű óvodapedagógus Oberwartban és Rotenturmban, nagy jelentőséget tulajdonít a magyar nyelv megörzésének, folytatásának és újjáélesztésének Burgenlandban. 2001. novemberre óta vezeti a „Játékos magyar gyermekórát”, és nagyon várja a sok lelkes, motívált és érdeklődő gyermeket, valamint szüleiket és nagyszüleit, hogy megismertesse velük a magyar nyelvet. Előzetes nyelvtudás nem szükséges.

A felév 2021. szeptember 8-án kezdődött, a foglalkozások a jelenlegi COVID-19 biztonsági előírásoknak megfelelően két kis csoportban Felsőőrött zajlanak, egy időtti jászolteremben. Négy szabadtéri ismerkedési delutánon a résztvevők betekintést kapnak a játékos és örömteli nyelvtanulásba. Ezt követően a foglalkozások a BMKE székházában folytatódnak, ahol a lányok és a fiúk is kölcsönözhetnek könyveket az újonnan rendszerezett könyvtárból, és a szokásos módon

2021. szeptember–október

Az iskolákban

iskolával egyeztetve **mérelgeljék a kistelepülésekre kihelyezett osztályok működtetését, esetleg helyben biztosítsanak különböző iskolai foglalkozásokat** (szak-körökét, napközit, művészeti és zeneiskolai foglalkozásokat stb.).

3. A teljes szervezetheztűg alapiskolák hálózatának ésszerzésítése:

A teljes szervezetheztűg, 1–9 évfolyamokkal rendelkező alapsiskolák száma 126. Ebből 116 magyar és 10 vegyes tanítási nyelvű alapsiskola. Ezekben összesen **25 423 diák tanul.**

A problémát ebben az esetben is az iskolák nagyon alacsony tanuló létszáma okozza.

A tanuló létszám csak 29 iskolában haladja meg a 250 főt.

A polgármesterekkel folytatott konzultációk során kiderült, hogy 100 feletti diáklétszámmal, ha nehezen is, de az iskola még biztosírozható. 100-as diáklétszám alatt viszont már komoly problémát jelent a finanszírozás, **és el kell gondolkoini a kistérségi iskolák létrehozásán.**

Nagyon fontos megjegyezni, hogy a kistérségi iskolák létrehozására nemcsak gazdasági kényszer miatt van szükség, hanem azért is, hogy iskoláink versenyképesebbé váljanak, színvonaluk és minőségük javuljon.

4. A középiskolák hálózatának ésszerűsítése:

a) Gimnáziumok

Szlovákiaiban jelenleg **16 önálló magyar és 7 vegyes** osztályokkal működő gimnázium van. Ezekben összesen **3 175 diák tanul** magyar nyelven.

Véleményünk szerint a **kevesebb talán több lenne.**

Át kellene értékelni a kis létszámú, évfolyamonként csak egy-egy osztállyal működő intézményeink további sorsát.

Ha az iskola létszámának növekedése a közeljövőben sem tűnik reálisnak, akkor megfontolandó két (vagy több) szomszédos iskola összevonása. Az összevonás elsődleges célja a kínálat bővítése, a versenyképesség növelése és az átjárhatóság (az egyik irányzatról a másikra) **kell, hogy legyen.** Az összevonás után nő a biztonságérzet. Nem kell már minden tanévkezdéskor attól rettegni, vajon lesz-e elég jelentkező, nyithatunk-e osztályt, túléljük-e ezt a tanévet is.

b) Szakközépiskolák

Szlovákiaiban jelenleg **14 önálló magyar** tanítási nyelvű szakközépiskola működik. **A vegyes (szlovák-magyar) osztályokkal rendelkező szakközépiskolák száma 22.** Szlovákia 36 szakközépiskolájában összesen **5 585 diák** tanul magyar nyelven.

A problémát elsősorban az oktatási programok gyenge kínálata jelenti és az, hogy több régióban egyáltalán nincs magyar nyelvű szakképzés.

A gazdaságilag fejlett országokból már évtizedek óta ún. **iskolalközpontokat működtetnek.** A régió diákjai nem különböző szakiskolákba jelentkeznek hanem az oktatási központban (iskolaközpontban) folytatják tanulmányjaikat, **ahol a régió számára szükséges valamennyi szakmát oktatják.** Ez lényegesen megkönnyíti az alapsiskolák végzőseinek és szüleinek dolgát.

Elképzelhetőnek tartjuk azt is, hogy pl. a kis létszámú gimnázium nem egy távolabb eső, hasonlóan kis létszámú gimnáziummal integrálódik, hanem becsatlakozik a helyi iskolaközpontba. További megoldásként elképzelhető, hogy a középiskola a helyi alapsiskolával „egyesül”. Erre a megoldásra több példát találunk a felvidéki magyar iskolák esetében is.

Zárógondolatként szeretnék hangsúlyozni, hogy a csökkenő gyereklétszám ellenére sem kell iskolákat bezárni!

A jelenleg is működő óvodákból és iskolákból kell olyan intézményeket létrehozni, amelyekben lesz elég gyerek, ezért finanszírozhatóak és versenyképesek lesznek.

2021. szeptember–október

Román politikai válság, gazdasági láncreakciók

Románia adós-besorolási leminósítéséhez vezetett az elhúzódo bukaresti politikai válság, amely a helyreállítási ter úniós jóváhagyását is veszélyeztetheti. A gazdasági szereplők fokozódo koalíciómal tekintenek a romániai kormány-gazdasági széthullásának valószínűsíthető következményeire.

Lapzártakor még tartott a romániai kormányválság, miután az alkotmánybírószág szeptember 28-ára, vagyis a legnagyobb kormánypárt, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) tisztújító kongresszusa utáni időpontra tűzte ki a kabinet ellemi bizalmatlansági indítvány ügyében emelt alkotmányosságí óvás elbírlálását. A Florin Cițu kormányfőt támogató liberális törvényhozók az ellenzéki Szociáldemokratá Párt (PSD) támogatásával elérték, hogy a parlament csak az alkotmánybírószágí döntés után tűzze napirendre a kormánybuktató kezdeményezést.

A kormányválságot az robbantotta ki, hogy Cițu az USR-PLUS ellenekzése dacára és a szövetség egyik miniszterét leváltva döntött a Romániai Magyarok Demokratikun Szövetségése által kezdeményezett, elsősorban az önkormányzatokat támogató 10 milliárd eurós fejlesztési ter élebbe léptetéséről. Ezt követően az USR-PLUS megvonta a bizalmat Cițutól, miniszterelnök-cserét követelt a PNL-től, majd miután ezt nem érte el, bizalmatlansági indítványt kezdeményezett, miniszteresi pedig kilépett a kormányból. Az alkotmányosságí panaszát a kormány emelte a parlament ellen arra hivatkozva, hogy az USR-PLUS szabálytalanul terjesztette be a bizalmatlansági indítványt saját kormányja ellen. A panaszban többek között azt kifogásolják, hogy az indítványhoz online beklúdtott vagy fénymásolt aláírásokat is mellékeltek, betéjesztéséről pedig – az alkotmány előírásainak megfelelően – a parlament nem küldött még aznap hivatalos tájékoztatást a kormánynak.

Egyre elterjedtebb nézetek szerint elsősorban a liberális párt belső viszonyainak befolyásolását célzó kezdeményezés blokkolásában a PSD azért eszt meg a PNL elnökségére pályázót Cițunak, hogy tisztségben lévő miniszterelnökként érkezzen a szeptember 25-í tisztújító kongresszusa. Az ő megválasztásában lát ugyanis garanciát arra,

Helyszíni tudósítás
A Romániai Magyarok Demokratikus Szövetsége szeptember 17-én tartotta 15. kongresszusát Marosszentgyörgyön. Nem volt tisztújító kongresszus, a résztveők mégis izgalmas felszólalásokkal hallhatták, hiszen tavaly decembertől az RMDSz ismét kormányon van, Romániában pedig megint dúl a kormányválság. A román, magyar, székely és az Európai Unió himnuszainak bejártsáa, illetve a házigazda Söfalvi Szabolcs, Marosszentgyörgy polgármestere, Péter Ferenc, a Maros Megyei Tanács elnöke és Kelemen Hunor RMDSz elnök köszöntő szavai után, felszólalt Florin Cițu miniszterelnök, illetve pártja, az RMDSz egyik koalíciós partnere – a Nemzeti Liberális Párt – elnöke, Ludovic Orban is. A legnagyobb ellenzéki párt – a Szociáldemokrata Párt – elnöke, Marcel Ciolacu is szólt a kongresszushoz. Mindannyian az RMDSz jelen- és múltbeli megbízhatóságát, kiszámíthatóságát és minisztereinek, államtitkárainak professzionalizmusát valamint komolyagsát magasztalták. Jelenlétek, discsőró szavaiák az RMDSz romániai politikai beigayzódására, illetve stabilizáló jellegű vetett kedvező írásra. A romániai magyarok csak remélhetik, hogy mindezért cserébe megfelelő törvényes keret biztosítja jogaikat, illetve célirányos kormányzati projekteketk javítják majd a magyarlak-ta vidékek életkörülményeit is.

A magyar kormányt Semjén Zsolt miniszterelnök helyettes és Novák Katalin miniszter, a Fidesz alelnöke képviselte, aki felolvasta Orbán Viktor miniszterelnök üdvözlő levetét. A határon túli magyar pártok elnökei is szó kaptak. Pásztor István, a VMSZ

RMDSz Kongresszus – kormányválságban

Helyszíni tudósítás

Az üdvözlőbeszédük után megkezdődött az érdemi munka, melynek – a kongresszus jelmondatát is adó: Szívügyünk a család! – központi témája a családátmogatótási politika volt. Erre külön panelt szerveztek Cseke Attila és Táncoz Borna miniszterekkel, illetve Csépf Anna és Miklós Zoltán képviselőkkel. Sepsiszentgyörgy polgármestere, Antal Árpád, volt a moderátor. Ismerve a vonatkozó romániai realitásokat és demográfiai jelenségeket a téma több, mint időszerű. A másik fontos megbeszélés a jövő évben esedékes népszámlálás megfelelő előkészítése és lebonyolítása körül zajlott. Nagy jelentőségű esemény, hiszen a magyarság számáránya rendkívüli mértékben befolyásolja a kisebbségi és a nyelvhasználati jogokra vonatkozó törvények alkalmazását. A kongresszus az alapszabály-módosítás hosszadalmas munkálataival, legvégül fogadással zárult.

KATO ZOLTÁN

A megyei és a fővárosi küldöttek további különféle javaslatokkal léptek az emlyenyre. A tefjesség ügyében nélkül pár igényt megemlítek: biztos megélhetés garantálása a nyugdíjasoknak, az állam kötelezettség vállalása, a nyugdíjak között kirívóan nagy különbségek csökkentése, a szolidaritás, vagy a biztosítási nyugdíjrendszer dominanciájának elöntése, a nők alacsony nyugdíjának felzárkóztatása, a 13. esetleg a 14. havi nyugdíj, vagy járulékv bevezetése stb.

Az anyagiak megtárgyalása mellett többen is az elmagányosodás, a nem kielégítő egészségügyi ellátás

Nyugdíjas Parlament Országos Egyesület küldöttgyűlése

2021. szeptember 15-én délelőt 10 órákor a Budapest XI. kerület Önkormányzat épületében Karácsony Mihály a Nyugdíjas Parlament Országos Egyesület elnöke által összehívott országos küldöttgyűléset megtárgyalta a hét ellenzéki, demokratikus párt által 2021. június 11-én vitára bocsátotta a nyugdíjasokra vonatkozó „közös alap” c. dokumentumot.

A téma: „az idősök és a nyugdíjasok védelme”, a nyugdíjak emelésének mértéke, módja, és esetleges vegyes indexálás alkalmazása, az öregégi nyugdíjel-látások közötti kölcsönös megérkésle, az alacsony nyugellátásban részesülők esetén méltányosságí emelés lehetősége, az érintettek bevonásával transzpa-

rensz egyeztető fórum létrehozása.

A megyei és a fővárosi küldöttek további különféle javaslatokkal léptek az emlyenyre.

A tefjesség ügyében nélkül pár igényt megemlítek: biztos megélhetés garantálása a nyugdíjasoknak, az állam kötelezettség vállalása, a nyugdíjak között kirívóan nagy különbségek csökkentése, a szolidaritás, vagy a biztosítási nyugdíjrendszer dominanciájának elöntése, a nők alacsony nyugdíjának felzárkóztatása, a 13. esetleg a 14. havi nyugdíj, vagy járulékv bevezetése stb.

Az anyagiak megtárgyalása mellett többen is az elmagányosodás, a nem kielégítő egészségügyi ellátás

SZERBIA: Magasrangú állami kitüntetést kapott Kurz kancellár

Nagy médiafigyelm élvezte Sebastian Kurz szeptemberi belgrádi látogatását. *Szerbia mártól az ön második otthona* – így fogalmazott Aleksandar Vučić államfő, miután átnyújtotta az elismerést. Az egyik legolvasottabb bulvárjellegű napilap ezzel a címmel közölt beszérfoglalót a találkozásról. A lap internetes kiadásában a majdnem négysoros hangzatos címbe beleért még egy utalás arra, hogy az ország első embere számít Ausztria támogatására az európai integrációs úton, kiemelt, hogy betükkel pedig leszögezi, hogy Vučić kijelentette, Szerbia nem lesz a migránsok parkolója.

A bő lérté eszerzett összefoglaló a szerb állami kitüntetés átnyújtásról közölt fotóval és információval kezd. Ezt követően megismélt meg – valamint a koronavírus-járvány hatékony kezelése. Az aláírók elhúzódo politikai válságra számítanak, ami miatt „semmi fenntarthatót nem lehet építeni.”

Aldszárasági Erdemrend Szalag kitüntetését adományozta Kurznak. Korábban Görögország, Szlovákia, Ciprus, Románia, Csehország állami fője, Monaco fejedelme, Spanyolország és Bulgária kormányfője vehette át ezt a kitüntetést – emlékeztet a lap.

A nagy múltú Politika napilap a találkozóról készült összefoglalót követően kiért arra, hogy Ausztria számára Szerbia fontos partner. A szerző megjegyzi, hogy az osztrák kancellár egyébként az Európai Unió nyugat-balkáni bővítésének egyik fő szószólója, Szerbia európai integrációját pedig kiemelten támogatja. Idezi Kurzot, aki belgrádi érkezése előtt így fogalmazott: „A kítűnő bilaterális kapcsolatok és az európai bővítés mellett az illegális migráció elleni küzdelemről is tárgyaltunk majd. Szerbia minden idők legfialalabb kancellárjának, az Osztrák Néppárt elnökének nagyanyja temerini születési. Akkor minden magira adó vajdasági magyar hírközlő szerv részletesen beszámolt arról, hogy az 1928-ban született nagymamát, Müller Magdalenát Tito partizánja í többi temerini német lakosával együtt 1944 októberében számított osztrák kancellár címmel arról írt, hogy a kismemmizett család az alsó-ausztriai Zogelsdorf faluban telepedett le, ahol Mag

A szlovákiai magyar politika senyedése

A látszólagosan egyesülő három felvidéki magyar politikai szervezet (Magyar Közösség Pártja, Most-Híd, Összefogás) 2021. október 2-ára tűzte ki alakuló kongresszusának időpontját. Éppen ideje, mert ha nem is lesz előrehozott parlamenti választás Szlovákiában, akkor is két év múlva négy közösségi választás szakad a társadalom nyakába. A felvidéki magyar politikának a köztámogatottsága azonban soha nem látott mélyponton van, a magyar közösség politikai közgondolkodása pedig szétmarcangolódt. Szeptember közepén az AKO ügynökség már az egyesülő magyar párt nevén mérte a támogatottságot és még mindig messze elmaradt a parlamentbe való bejutás ötszázalékos küszöbétől (3,8% volt, egy hónappal korábban 3,3%), noha volt olyan időszak, még tizenöt éve, amikor közelítettünk a 12%-hoz.

Pontosan tudjuk, hogy kik voltak a közösség szétverői, mi okozta a széthullást. A főszerepet mindig az egyéni vagy a kics csoportérdek játszotta és mindig ugyanazok tünk fel a háttérben. Harminc év nagy idő, de ha megöztük áll, most már vagy húsz éve, a köölaj-finomítás és a termékekkel kereskedők pénze és ezekkel összekaszingató kormányok is, akkor a közösségi érdekérvényesítésnek alig van esélye.

A nagy fordulat 2006-ban következett be, amikor az MKP nem került be Robert Fico első kormányába. Ennek ismerjük az okát. Az MKP-ban szerveződő, illetve az MKP-t lenyúló gazdasági érdekcsoportok meg akarták szerezni az új kormányban a közlekedésügyi tárcát, hiszen ott lehet leg többet lenyúlni. En ezt tapasztalatból ismerem, hiszen több mint egy évtizedig egy hid- és útépitő vállalatnak voltam a főfoglógusa, de a beruházások megvalósítóí soha nem tartották be a szakmai utasításokat. Ha betartják, nem lophatnak.

Ez ugyan márgóra illő megjegyzésnek számít, de ez áll az MKP 2007–2009 közötti szétverése mögött is. Amikor Bugár Béla elbukta a pártelnöki választást, egyik kilense nemsokára a tisztújvárosi vegyi művekben kapott végkielégítést. Ami nem azt jelenti, hogy néha nem tűnt fel a felvidéki háttérben. A lényeg az, hogy aki ennek a kilensnek biztosította a további érvényesülését, ha már nem lehetett Szlovákia közlekedésügyi minisztere, bírta rá Bugár Bélát a pártszakításra.

Van ennek a helyvetik egy tragikus előjátéka, éspedig Malina Hedvig megveretése 2006. augusztus 25-én. A megverését megtervezték. Otthonról követték őt a tettesek és olyan helyen verték meg Nyitraán,

Szlovákia küldetése Európa szívében

Ferenc pápa személyében negyedik alkalommal látogatott katolikus egyházfő Szlovákiába. A 2013. március 13-án megválasztott Szentatyi rogvész után meghívta az országba Ivan Gasparovic akkori államfő, majd az utána következő köztársasági elnökök is, de Zuzana Caputová jelenlegi államfő római fogadásakor tette azt a megerősítő nyilatkozatot, hogy eljön az országba. A szeptember 12-től 15-ig tartó négynapos látogatás hatalmas előkészületekkel és ugyanakkor erős várakozással és reménykedéssel telt, hogy a mostani járvánnyal és súlyos gazdasági nehézségekkel sújtott helyzetben legalább lelki megerősítést nyújtsion számunkra az esemény és a pápa jelenléte.

Bár már napok teltek el az esemény óta, ez emberek között, a sajtóban, a közösségi oldalakon még mindig érejtelen annak visszhangja. Megállapítható, hogy Ferenc pápa nem szokványos, megszűntütléte mindenkiben nyomot hagyott, még a más felekezetűekben és az ateistákban is. Valamennyi helyszínen elmondott közvetlen hangú üzenetei, magvas gondolatai megültek a szívekben. Közben olyan témákat feszegetett, amelyeket eddig más soha, új arcát mutatva fel az egyháznak és mindenkit meglepett, mennyire tájékozott volt Szlovákia történelméről, de jelenéről is.

A látogatás előzményei azonban nem voltak feszültségmentesek, azt fokozta még, hogy Szlovákia szigorú feltételekhez kötötte a pápai programokon való részvételt, ugyanakkor Magyarországon a kormány minden korlátozó intézkedést feloldott. Nehezen indult az önkéntesek toborzása is, végül 3000 önkéntes fehér ruhában, utalva a pápa fehér öltözékére irányította a tömegeket, felügyelte a rendet minden helyszínen. A Szentatya négy helyszínen találkozott a hívekkel, Eperjesen, Kassán, Pozsonyban és Sasváron. Eperjesen a görögkatolikusnak mutatott be liturgiát. A Szabadbírtóltárnál a magyar felirátú Klokocsói Istenszülő-ikon állt, amelyet Eperjesen őriznek. Kasán a hírhedt, romák lakta lakótelepre, a Lunik IX-re látogatott. Ez külön kívánsága volt, olyan közösséggel akart találkozni, amelynek tagjai a társadalom peremén élnek, kirekesztettek, meghélyezettek. Hí-szen ő az, aki szüntelen hangsúlyozza, hogy az egyház a szegényeké, a számkivetekéi is. Ez esemény előtt ezen a lakótelepen alapos takarításba kezdtek, rendezték az egyébként szörnyű állapotban levő te-

BÉCSI NAPLÓ

Kételemek és remények Pozsonyban

Ember legyen a talpán, aki kiismeri magát az elmúlt időszak pozsonyi hírei között. A sajtó a rendőrök háborújáról ír, a parlament elnöke, az ország második legmagasabb közfői méltósága a kormánykoalíció elhagyásával fenyegetőzik, különösen azután, hogy olyan fotók jelentek meg róla, ahol alvállai alakokkal látható. (Ő az a szlovák politikus, akinek 10 különböző hölgytől van 11 gyermeke, s aki az Egy család vagyunk nevű politikai párt elnöke, 8–9 százalékos országos népszerűség-el.) Az ország volt külügyésze főügyésze, Dušan Kováčik a napokban kapott 14 év börtönbüntetést azért, mert a bíróság szerint kapcsolatokat tartott fenn az alvállággal és akadályozta az igazságszolgáltatást. (Az első probléma három évvel ezelőtt szakadt a nyakába, amikor országos különleges főügyészként megjelent az egyik bankfiókban egy műanyag táskával, amelyben 204 ezer euró volt, s kérte azt a számlájára elhelyezni. A bankfelügyelet az esetet jelentette a rendőrségnek, Robert Fico miniszterelnöksége idején azonban a témát a szőnyeg alá söpörték.) Két volt országos rendőrőfkapitány is letartóztatásban van, illetve az egyikük csak volt, mivel öngyilkosságot követett el a börtönben. (Őt is korrupcióról és a szervezett bűnözéssel való kapcsolattartással vádolták, s nem mellesleg, Floridában volt üdülője.) Az elmúlt két évben kétes kapcsolatait mind lemondott egy alkottmánybíró, vizsgálai fogságban van a volt országos főügyész, a rendőség letartóztatott több ügyészt, bírót és rendőrt, s ma ott tartunk, hogy a rendőség belső ellenőrzése letartóztatta a különlegesen súlyos bűncselekmény felderítésével megbízott főosztály egy főrendőrt, sőt, a saját főnöküket – a belső ellenőrzés vezetőjét is. Hónapokig vizsgálai fogságban volt a titkosszolgálat regnálói vezetője is, akit a közelmúltban engedték el a főügyész helyettese vitatható döntéssel, s hosszú ideig előzetes letartóztatásban volt a Fico-kormány igazságügyi államtitkára is, aki számos vallomás alapján azt intézte el kétes vállalkozásoknak, hogy melyik bíróhoz kerüljenek egyes ügyek. Több letartóztatott gyanúsított arról számolt be, hogy soha nem látott mértékű összefonódás jött létre 2012 és 2020 között az akkori Fico-kormányok tagjai, a gazdasági szféra bizonyos szereplői és egyes alvilági szereplők között. A „mi embereink”, ahogy egymást nevezték, nyertek meg a versenypályázatokot, s állítólag táblázatok alapján dolgoztak, kinek mennyit kell visszaadni a gyakran túlárazott megrendelésekből. Az elmúlt hetekben egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a rendőri vizsgálatok fő célpontja a két volt miniszterelnök, Robert Fico és Peter Pellegrini, akivel kapcsolatban egyébként az egyik – szintén vizsgálai fogságban levő vállalkozó – azt vallotta, hogy 150 ezer euró csúszópénzt adott át neki. A kaosz láttán többben már a jogállam megbénulásáról beszélnek, az új különleges főügyész belső, fő alatti háborúról, amelyben az a hálózat vivja harcát az igazságszolgáltatással szemben, akit benne voltak a buliban, s részesei voltak a korruprt rendszernek.

Ennek a vázlatos leírásnak sajnós van folytatása, ami a mában gyökerезik. Miért nem lesz működőképes ez az egyesülés? Az egyik fő oka a szerkezeti építéсе. Három olyan belső önállósággal rendelkező egységből-platfomból áll össze, amelynek külön-külön vezetője van, és ha a három között nem alakul ki egyetértés, megbénul a tevékenység. De erről az egyesülés után érdemes beszélni, mert lehet, hogy a gyakorlatban mégis az ésszerűség fog érvényesülni. Feltételezhető, hogy a során követhető parlamenti képviselő választásig látszólagos nyugalom fogja uralni a felvidéki magyar politikát.

Ennek a vázlatos leírásnak sajnós van folytatása, ami a mában gyökerезik. Miért nem lesz működőképes ez az egyesülés? Az egyik fő oka a szerkezeti építéсе. Három olyan belső önállósággal rendelkező egységből-platfomból áll össze, amelynek külön-külön vezetője van, és ha a három között nem alakul ki egyetértés, megbénul a tevékenység. De erről az egyesülés után érdemes beszélni, mert lehet, hogy a gyakorlatban mégis az ésszerűség fog érvényesülni. Feltételezhető, hogy a során követhető parlamenti képviselő választásig látszólagos nyugalom fogja uralni a felvidéki magyar politikát.

Ennek a vázlatos leírásnak sajnós van folytatása, ami a mában gyökerезik. Miért nem lesz működőképes ez az egyesülés? Az egyik fő oka a szerkezeti építéсе. Három olyan belső önállósággal rendelkező egységből-platfomból áll össze, amelynek külön-külön vezetője van, és ha a három között nem alakul ki egyetértés, megbénul a tevékenység. De erről az egyesülés után érdemes beszélni, mert lehet, hogy a gyakorlatban mégis az ésszerűség fog érvényesülni. Feltételezhető, hogy a során követhető parlamenti képviselő választásig látszólagos nyugalom fogja uralni a felvidéki magyar politikát.

Ennek a vázlatos leírásnak sajnós van folytatása, ami a mában gyökerезik. Miért nem lesz működőképes ez az egyesülés? Az egyik fő oka a szerkezeti építéсе. Három olyan belső önállósággal rendelkező egységből-platfomból áll össze, amelynek külön-külön vezetője van, és ha a három között nem alakul ki egyetértés, megbénul a tevékenység. De erről az egyesülés után érdemes beszélni, mert lehet, hogy a gyakorlatban mégis az ésszerűség fog érvényesülni. Feltételezhető, hogy a során követhető parlamenti képviselő választásig látszólagos nyugalom fogja uralni a felvidéki magyar politikát.

Ennek a vázlatos leírásnak sajnós van folytatása, ami a mában gyökerезik. Miért nem lesz működőképes ez az egyesülés? Az egyik fő oka a szerkezeti építéсе. Három olyan belső önállósággal rendelkező egységből-platfomból áll össze, amelynek külön-külön vezetője van, és ha a három között nem alakul ki egyetértés, megbénul a tevékenység. De erről az egyesülés után érdemes beszélni, mert lehet, hogy a gyakorlatban mégis az ésszerűség fog érvényesülni. Feltételezhető, hogy a során követhető parlamenti képviselő választásig látszólagos nyugalom fogja uralni a felvidéki magyar politikát.

Ennek a vázlatos leírásnak sajnós van folytatása, ami a mában gyökerезik. Miért nem lesz működőképes ez az egyesülés? Az egyik fő oka a szerkezeti építéсе. Három olyan belső önállósággal rendelkező egységből-platfomból áll össze, amelynek külön-külön vezetője van, és ha a három között nem alakul ki egyetértés, megbénul a tevékenység. De erről az egyesülés után érdemes beszélni, mert lehet, hogy a gyakorlatban mégis az ésszerűség fog érvényesülni. Feltételezhető, hogy a során követhető parlamenti képviselő választásig látszólagos nyugalom fogja uralni a felvidéki magyar politikát.

Ennek a vázlatos leírásnak sajnós van folytatása, ami a mában gyökerезik. Miért nem lesz működőképes ez az egyesülés? Az egyik fő oka a szerkezeti építéсе. Három olyan belső önállósággal rendelkező egységből-platfomból áll össze, amelynek külön-külön vezetője van, és ha a három között nem alakul ki egyetértés, megbénul a tevékenység. De erről az egyesülés után érdemes beszélni, mert lehet, hogy a gyakorlatban mégis az ésszerűség fog érvényesülni. Feltételezhető, hogy a során követhető parlamenti képviselő választásig látszólagos nyugalom fogja uralni a felvidéki magyar politikát.

Ennek a vázlatos leírásnak sajnós van folytatása, ami a mában gyökerезik. Miért nem lesz működőképes ez az egyesülés? Az egyik fő oka a szerkezeti építéсе. Három olyan belső önállósággal rendelkező egységből-platfomból áll össze, amelynek külön-külön vezetője van, és ha a három között nem alakul ki egyetértés, megbénul a tevékenység. De erről az egyesülés után érdemes beszélni, mert lehet, hogy a gyakorlatban mégis az ésszerűség fog érvényesülni. Feltételezhető, hogy a során követhető parlamenti képviselő választásig látszólagos nyugalom fogja uralni a felvidéki magyar politikát.

Ennek a vázlatos leírásnak sajnós van folytatása, ami a mában gyökerезik. Miért nem lesz működőképes ez az egyesülés? Az egyik fő oka a szerkezeti építéсе. Három olyan belső önállósággal rendelkező egységből-platfomból áll össze, amelynek külön-külön vezetője van, és ha a három között nem alakul ki egyetértés, megbénul a tevékenység. De erről az egyesülés után érdemes beszélni, mert lehet, hogy a gyakorlatban mégis az ésszerűség fog érvényesülni. Feltételezhető, hogy a során követhető parlamenti képviselő választásig látszólagos nyugalom fogja uralni a felvidéki magyar politikát.

2021. szeptember–október

Kételyek és remények Pozsonyban

A folyamatok valóban szövevényesek, s a zsák 2018-ban szakadt ki, azután, hogy február 21-én a Galánta melletti Nagymácséd községben bérlyíkosok megölték Ján Kuciak oknyomozó újságírórt és kormánykoalíció elhagyásával fenyegetőzik, különösen azután, hogy olyan fotók jelentek meg róla, ahol alvállai alakokkal látható. (Ő az a szlovák politikus, akinek 10 különböző hölgytől van 11 gyermeke, s aki az Egy család vagyunk nevű politikai párt elnöke, 8–9 százalékos országos népszerűség-el.) Az ország volt külügyésze főügyésze, Dušan Kováčik a napokban kapott 14 év börtönbüntetést azért, mert a bíróság szerint kapcsolatokat tartott fenn az alvállággal és akadályozta az igazságszolgáltatást. (Az első probléma három évvel ezelőtt szakadt a nyakába, amikor országos különleges főügyészként megjelent az egyik bankfiókban egy műanyag táskával, amelyben 204 ezer euró volt, s kérte azt a számlájára elhelyezni. A bankfelügyelet az esetet jelentette a rendőrségnek, Robert Fico miniszterelnöksége idején azonban a témát a szőnyeg alá söpörték.) Két volt országos rendőrőfkapitány is letartóztatásban van, illetve az egyikük csak volt, mivel öngyilkosságot követett el a börtönben. (Őt is korrupcióról és a szervezett bűnözéssel való kapcsolattartással vádolták, s nem mellesleg, Floridában volt üdülője.) Az elmúlt két évben kétes kapcsolatait mind lemondott egy alkotmánybíró, vizsgálai fogságban van a volt országos főügyész, a rendőség letartóztatott több ügyészt, bírót és rendőrt, s ma ott tartunk, hogy a rendőség belső ellenőrzése letartóztatta a különlegesen súlyos bűncselekmény felderítésével megbízott főosztály egy főrendőrt, sőt, a saját főnöküket – a belső ellenőrzés vezetőjét is. Hónapokig vizsgálai fogságban volt a titkosszolgálat regnálói vezetője is, akit a közelmúltban engedték el a főügyész helyettese vitatható döntéssel, s hosszú ideig előzetes letartóztatásban volt a Fico-kormány igazságügyi államtitkára is, aki számos vallomás alapján azt intézte el kétes vállalkozásoknak, hogy melyik bíróhoz kerüljenek egyes ügyek. Több letartóztatott gyanúsított arról számolt be, hogy soha nem látott mértékű összefonódás jött létre 2012 és 2020 között az akkori Fico-kormányok tagjai, a gazdasági szféra bizonyos szereplői és egyes alvilági szereplők között. A „mi embereink”, ahogy egymást nevezték, nyertek meg a versenypályázatokot, s állítólag táblázatok alapján dolgoztak, kinek mennyit kell visszaadni a gyakran túlárazott megrendelésekből. Az elmúlt hetekben egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a rendőri vizsgálatok fő célpontja a két volt miniszterelnök, Robert Fico és Peter Pellegrini, akivel kapcsolatban egyébként az egyik – szintén vizsgálai fogságban levő vállalkozó – azt vallotta, hogy 150 ezer euró csúszópénzt adott át neki. A kaosz láttán többben már a jogállam megbénulásáról beszélnek, az új különleges főügyész belső, fő alatti háborúról, amelyben az a hálózat vivja harcát az igazságszolgáltatással szemben, akit benne voltak a buliban, s részesei voltak a korruprt rendszernek.

Ennek a vázlatos leírásnak sajnós van folytatása, ami a mában gyökerезik. Miért nem lesz működőképes ez az egyesülés? Az egyik fő oka a szerkezeti építéсе. Három olyan belső önállósággal rendelkező egységből-platfomból áll össze, amelynek külön-külön vezetője van, és ha a három között nem alakul ki egyetértés, megbénul a tevékenység. De erről az egyesülés után érdemes beszélni, mert lehet, hogy a gyakorlatban mégis az ésszerűség fog érvényesülni. Feltételezhető, hogy a során követhető parlamenti képviselő választásig látszólagos nyugalom fogja uralni a felvidéki magyar politikát.

Ennek a vázlatos leírásnak sajnós van folytatása, ami a mában gyökerезik. Miért nem lesz működőképes ez az egyesülés? Az egyik fő oka a szerkezeti építéсе. Három olyan belső önállósággal rendelkező egységből-platfomból áll össze, amelynek külön-külön vezetője van, és ha a három között nem alakul ki egyetértés, megbénul a tevékenység. De erről az egyesülés után érdemes beszélni, mert lehet, hogy a gyakorlatban mégis az ésszerűség fog érvényesülni. Feltételezhető, hogy a során követhető parlamenti képviselő választásig látszólagos nyugalom fogja uralni a felvidéki magyar politikát.

KORONA ÉS JOGAR

Az ám, tényleg! Hol van az eredeti? Egyáltalán megvan valahol? És ha igen, akkor hol? Hogy került oda? És így tovább, amig kíváncsiságunk mozdonya húzni bírja a nehéz kérdéseket.

Nincs arra itt sem idő, sem hely, hogy minden kérdést megválaszoljunk. Egyébként sem vehetjük el a történeszek kényerét. Az a legfontosabb, hogy megnyugtassuk az Olvasót: megvannak. A korona szoros őrizet alatt – ahogyan errefele a rebelleiket őrizni szokták volt – a bécsi Burg kincstárában van, a jogar pedig a bukaresi Román Nemzeti Történeti Múzeumban.

Bizom benne, hogy e néhány sornyi írást sehol, senki, soha nem fogja félreírteni. Mégis bizonyos félelemmel engedem ki a következő gondolatot a femből: érekes, hogy az egyetlen győztes magyar szabadságharc vezérének hatalmi jelképei emigrációban vannak.

Mielőtt lecsapna rám, boldogtalan hajdtú ivadékra az „eltörtlős kultúra” bunkósbotja, sietve megkövetek mindenkit, akinek Magyarországon és Erdély fejedelmének, a székekely ispánjának vitézeti anno bnaótat okoztak. Egyébként is jól van minden így. Nálatok az eredeti, nálunk pedig (mostantól) a másolatok. Azok is szépek nagyon.

Amikor az amerikai küldtűés 1978-ban hazahozta a Szent Koronát, a magyarság örömeére egy kis árnyékot vetett a félelem, mi lesz, ha ezek után a Szovjetunió hazaadja a Kun Béla sapkáját?

KATONA ANDRÁS

2021. szeptember–október

Az ügy fáradhatatlan szolgálata

Beszélgetés Muzsnay Árpád művelődésszervezővel

Az időn betöltött 80. születésnapja után újabb aktivitásba kezdte és kihasználható lehetőségével – tulajdonképp ezt tettem. Kötelességszeríen. Értelmisségiként köteleességem népeket szolgálva visszaadni, amit környezetemtől, nemzetársaimtól kaptam – cselekvésem hálás kell legyen azért, hogy tanulhattam.

Kölcsey Ferenc emlékének és kultuszának szülőföldi ápolása nem újkeletű – az 1989-es romániai eseményeket követően azonnal elkezdttük. Akáracsuk mindazokét, akik térségünk-höz, a jelenlegi országhatároktól függetlenül kötődnek. Gondolk példaul II. Rákóczi Ferenc és Ady Endre, vagy Károli Gáspár idézésére. Kölcsey esetében szerencsés egybeesés volt, hogy 1990 augusztusában ünnepelhettük nemzeti imánk szerzője születésének 200. évfordulóját. Volt tanárom, Lígeti László sokat lendített elképzeléseinken azzal, hogy szorgalmazta a nagy múltú Kölcsey Kör újraalakítását. A két ország művelődési minisztériuma által meg tartott – a szocializmus évei hagyományaira emlékeztető tessék-lássék ünnepséget megelőzően – kihasználva Kölcsey szülőfalujának kedvező földrajzi helyzetét – több megye települést megmozgató ünnepséget szerveztünk. A hivatalos megemlékezés időpontját az utolsó pillanatig tologatták, tiltkogatták a romániai Szatmár megye művelődési levele örökségként írt maradt, szemléletükben eveset változott vezetői. A mi ünnepségünk mindenkihez szolt – százak jöttek el a szülőfaluba hívásunkra. S ez aztán hagyományossá vált az elmúlt három évtized alatt.

Évek közben sok minden változott. A helybeli román lakosság, melynek papi lakja a költő szülőháza, Kölcsey Ferenc dédnagynyjának: Bideskúti Zsigmondnének kúriája, kezdeti félelmei, gyanakvásai, ellenségesség is nevezhető érzelmei sokat enyhültek. Meggyőződéses lettem, hogy mi nem azért emlékezünk, ünnepelünk ott, hogy elvegyük, eltulajdonítsuk (mint híresztelték egyesek) az ő parókiájukat. Az évek folyamán szobrot állítottunk kölkünknek a református templom kertjébe, s fokozatosan a tág látókörű, elgondolásainkat ahol és amiben csak lehetett messzemenőben támogató községi polgármesternek köszönhetően a helyi tanács is kezdte magának tekinteni ünnepségünket. A polgármester és köldött-sége részt vett azonban. Az egyetértést, együtt gondolkodást a közseg polgármestere azzal is bizonyította, hogy 2015-ben (Kölcsey születésének 225. évfordulójakor) az akkor tiszta román tagokból álló községi tanács a település díszpolgárává választotta a magyar himnusz szövegének szerzőjét.

A magyar állam támogatásával a Királyhágómelléki Református Egyházkerület irányításával Kölcsey nevét viselő egyházi és kulturális központ épült, melyben a Petöfi Irodalmi Múzeumon köszönhetően szívnalosa, úgynevezett interaktív kiállítás tekinthető meg. Az idei ünnepségnek elhangzott köszöntő beszédében többek között hangot adtam annak, hogy a segiteni akaró és tudó helyi közigazgatási vezetők bevonásával közös örökségünk e felbecsilhetetlen értékét, Kölcsey még álló szülőházáig megemtsük.

Szatmárnémetiben született, ma is ott él. Hogyan magyarázza a szülőföldhöz való ragaszkodását?

Az ember a leghűségesebb, legragaszkodóbb élőlény. Szüleim, oktatóim mind szerettek szülőföldjüket – itthon maradtak a legveszettebb időkben is, holott Magyarországtól csak pár lépés a jelenlegi országhatár. A szülőföld szeretetében, az elődeink által megteremtett szellemi és tárgyi javak óvása és ápolása fontosságának tudatában nőttem fel – s ha visszaemlékszem: Édesanyám hatott rám legjobban lutheri megtartásával. „Itt állok, máséknnt nem tehetek”! – vallotta és cselekedte két világóges megpróbáltatásai ellenére is. De ezen túl munkaköröm is a szükébb és tágabb szülőföld szeretetéhez szokatlat, arra figyelmeztetett, nevelt, hogy nekem még a kövek is mesélhetnéek. Évezteidigek a Falvak Dolgozó Népe, majd Falvak Népe című lap terepéről újságírója voltam. Sajtós eszközeinkkel szót emeltem a falurabolás ellen.

Jakabffy-napok, Páskándi Géza, Kölcsey Ferenc és hasonló konferenciák megszervezését fémjelzik sok évtizedes tevékenységét. Mik voltak a mozgatórugók, hogy feljölesem részt vállalt a romániai, elsősorban partiumi magyarok kulturális életének, hagyományainak ápolásában?

Közél tíz esztendője tanárként. Tudtam, tapasztaltam, hogy a diákoknak példaképekre van szükségük – jeles elődökre. Szatmár és térsége bővelkedik ezekkel, nemesen vetelkedhetünk értékeinkkel. Csak fel kell mutatni azo-

BÉCSI NAPLÓ

Az ügy fáradhatatlan szolgálata

Beszélgetés Muzsnay Árpád művelődésszervezővel

Az időn betöltött 80. születésnapja után újabb aktivitásba kezdte és kihasználható lehetőségével – tulajdonképp ezt tettem. Kötelességszeríen. Értelmisségiként köteleességem népeket szolgálva visszaadni, amit környezetemtől, nemzetársaimtól kaptam – cselekvésem hálás kell legyen azért, hogy tanulhattam.

Tevékenységét nem elszigetelten fejtette ki, hanem a román közélet személyiségeivel való kapcsolatleremtésben. Helyes, nélkülözhetetlen-e ez a kettősség? Vajon osztatlan elismeréssel illetékk-e a romániai magyarok ezt az utat?

Hízsem és vallom, hogy egymás megismerése, segítése kölcsönös kötelesség. Mit ér csak önmagunknak felmutatni értékeinket?! A kölcsönös tisztelet egymás alapos megismerését feltételezi. Így volt ez a múltban – s Szatmárnék (de nem csak neki) folytatásra érdemes hagyományai vannak ebben. Szerény, de kötelezőnek tekinthetőek a próbálkozásaim – folytatásra ösztönzőek.

A rendszerváltózás nem hozott döntő fordulót a magyar kisebbség életében. Vagy úgy látja, a demokráciában azért más légkör uralkodik?

Az a fordulat nem következett be, amit vártunk, reméltünk – aminek belátható időm belül azonban be kell következnie. Elmaradt a nagy lépés, sokszor kísért a múlt, s ebben ludasak Európa sorsának jelenlegi alakítóí is. Bárhogy van, madáchi szemleben kell a jelent és a jövőt tekinteni. Örökös harca számíttva. Sikerélmény nélkül ügyis sivár az élet. Az 1989 előtti idők légköre – szerencsére – a múlté, de Európa szerte az óhajtott demokrácia olyan vadhajtsái burjánzanak, amik nagyon gyakran gondolkodóba ejthetik a hagyományok ápolásával, azokra építkezés akaró embert. Nyolc megélt évtizedemre visszatekintve vannak dolgok, amiket mai szemmel megítélve másképp tennék – de úgy érzem: a választott úton újra elindulnék, s az iránytón, a célon nem változtatnék.

Rendezetnek mondhatókk-e a magyar állam és a magyar kisebbségek közötti kapcsolatok, és mik ennek a jelei?

Ennek a kérdésnek a taglalásába nem mennék bele. Nem az én asztalom – mondhattam... Kisebbségiként célom kell legyen a mindenkori magyar kormánnyal való jóviszony, melynek a kölcsönös tiszteleten és érdekekazonosságon kell alapulnia. Hozzám közel áll a jelenlegi kormány nemzetpolitikája és migránsellenessége. Fáj és megple, hogy magukat magyar politikuskoknak tartó úgynevezett ellenzékiek Széchenyi és társai nemes liberalizmusát megcsófolva nemzeti hagyományainkat, természetes józan emberi voltunkat, gondolkodásunkat semmibe véve ágálnak a koncert, a bársonyszékért.

Jövöre választások lesznek Magyarországon. Vannak, akik kormányváltásban látják a magyarországi politika folytatását. Gazdag életaspasztalata milyen állásfoglalásra készleti ebben a kérdésben?

Az előbbi kérdésre adott válaszomból kiolvasható az állásfoglalásom. Egy kormányváltás most katasztrófához vezetne. De hogy félreértéstelelnül fogalmazzak: belső váltóházra, erő átcsoportosításokra szükség van. Én a nemzeti bal híve vagyok. De a mostani magyar ellenzék legjobb szándékkal sem nevezhető „bal”-nak, nemzetinek pedig semmiképp. Magamat, törekvéseimet, eddig apró hagyományainkat köpném szembe, ha a jelenlegi ellenzék ország-lását kívánám, bennük látnám Magyarországot, a világ magyarsága jövőjét.

Készítette: DEÁK ERNŐ

Eucharisztia – a szeretet forrása

A Budapesten megrendezésre kerülő Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus sokak számára felelemő élményt nyújtott a több tízezer, százezer jelenlövő számára, de a zárómisét a téveképernyők előtt követők részére is. „Minden forrásom belőled fakad” – ezt a jelmondatot tűzte zászlajára a kongresszus.

A körmeneten és a zárómisén személyesen is részt vettem. Azt megelőző, részben gyalgos zárandókkal végállomásán, Budapesten magyar református keresztényként felitolédom hálaival, békével és szeretettel a Bazilikában, az Országház előtt, a Hfösök tereán. Rám fért, ránk fért. Miközben a szeretet szavát nem ismerő politikuskj, újságírók, véleményformálók hada már-már minösthetetlen bírálatokat fogalmazott meg a „katolikus olimpiáról”, „a pesti dzsemboriról”. Majd a Fennvaló megítéll azt a tiszteletlenséget,

A halhatatlan Dante

Hétszáz évvel ezelőtt, 1321. szeptember 14-én adta vissza lelkét Teremtőjének Dante Alighieri, a középkor zseniális költője, az Isteni színjáték írója. „műzsák fényessége, az elbtűlvő zavú dalnok”, a nyelv, a versesés, a hangulaterős rendkívüli művésze.

Eredetileg Durante Alighierinek hívták. Ősi nemese család jurate, Firenzezben, 1265-ben született. Mint bolognai, később paduai bölcsészhallgató, az aretínok és pisaiak ellen küzdött halogért, a Firenzei Köztársaságért, mely akkoriban a békét csak epizódként ismerhette. Majd részt vett több firenzei tanácsban, s priornak választották. 1300-ban két hónapig irányította szülővárosa közeletét. Tevékenyen vett részt a fehér és a fekete guelfek (a mérsékelt és szélsőséges páppártiak), valamint a ghibellinek (császárpartiak) vitáiban. A véres vízály elcsíttása és a béke helyreállítása érdekében a pápánál járt követként, mint a fehér guelfek képviselője. Időközben ellenfeleit, a fekete guelfek magukhoz ragadták a hatalmat, kegyetlen bosszút álltak riválisaikon: Dantét pénzbírságra és két év száműzésre ítélték, javait pedig elkobozták. Mivel nem jelent meg a tárgyaláson, az ítéletet máglyahalálra változtatták. Menekülnie kellett, és soha többé nem tért vissza szülőföldjére. Élete hátralévő részét Ravennában töltötte. Innen származik az olasz városok vitája, hogy melyikük falai között írté e grandiózus, több mint tíz éven át készült művét, a Divina Commediát, az Isteni Színjátékot.

A trecento idején, amikor az olaszok a festészetben és a zenében is megtalálták saját kifejezésmodjúkat, Dante a latinból származó toszkán nyelvjárást – Szent Domonkos, Szent Ferenc nyelvét – az irodalmi nyelv szintjégre emelte. Száz énekből álló, a művelt nagykö-zönség számára írott eposzát Babits Mihály a világirodalom legnagyobb költeményének, Jorge Luis Borges argentin író „a valaha írt legnagyobb irodalmi műnek” nevezte. A *dolce stil nuovo*, az édes, új stílus egyik első megnyilvánulása magában hordozza az egész antikvitás örökségét, a görög és a latin világot. A melyen keresztény, s a megszületendő re-neszánssé életszemléletét is hordozó, zeneisé-gében, ritmusában is kifinomult alkotást

metaforák és szimbólumok teszik páratlanul gazdagga. Strófiái tercinkából, azaz/három sorból álló, sajátos rímképlettel (aba/bcb/cdc...) egymáshoz kapcsolódó versszakokból állnak. Témája elképesztő világivály utazás. Dante költői példaképével, Vergiliusszal járja végig és ismeri meg a Poklot, a Purgatóriumot, majd ifjúkori szerelme, Beatrice, valamint Szent Bernát társaságában a Paradicsomot. Öszszekapcsolja korának teológiai, történelmi és filozófiai tudását a halhatatlan szerelme történetével. Bepillantás nyherhetünk a kor nézeteibe

PÁTKAI RÓBERT JÁNOS (1930–2021)

Nyugalmozott evangélikus plébák, az 1956-os magyar emigráció jeles alakja, az angliai magyar szellemiség példaadó életője, számos kitüntetés tulajdonosa, életének 91. évében, 2021. augusztus 4-én Liverpoolban csendesen távozott az örök hazába.

Életének 91-ik évében, 2021. augusztus 4-én elhunyt Pátkai Róbert, a tizenhárom nemzetiséget magábafoglaló Egyesült Angolnyelvű Evangélikus Egyház nyugalmazott püspöke. Előke volt a Külföldön Élő Magyar Evangélikus Lelkipapok Munkaközösségének.

1930. december 2-án, Békcésbában született, de apja áthelyezése folytán az erdélyi Szászrégenben nevelkedett, onnan 1945-ben tértek vissza Csabára.

Érettségi után a Pécsi Tudománygyetem Soproni Evangélikus Teológiai Fakultásának növendéke lett. Kedves emléke, hogy egy ízben Bécs felé tartva átutazott Sopronon a magyar labdarúgó válogatotl és az evangélikus főiskolások tízenegyvél állt ki edzőmérkőzésre. Az ifjú Pátkai Róbert Puskás ellen focizhatott. Méltón apjához, aki hajdan az Újpest FC neves csatára volt.

Végzett teológusként Albertirásra neveléssel ki segédlelkésznek. Ott érte az 1956-os forradalom, Cegléden a járási Forradalmi Bizottság elnökévé választották.

SÁRKÓZI MÁTYÁS

Pete Györgyre emlékezünk (1944–2021)

„Egy legenda távozott, szinte észrevétlenül.” – emlékezett rá Alexa Károly irodalom-történész.

Vas megye kulturális életének jellegzetes egyénisége 1977 és 1999 között főszerkesztője volt a szombathelyi Életünk c. irodalmi, kritikai és művészeti folyóiratnak, mely mindig szellemi, erkölcsi útmutatóként szolgált. Keze alatt a lap országos jelentőségűvé vált. Fel-foghatatlan intenzitással szervező munkával, nagy munkabírással, akatátiskával a kezében gyalogolt és vonatkozott, levelezett és telefonált. Érdekes módon nem használta számítógépet, s még írógépet se. Kézsel írt. Klasszikus régi szerkesztő volt. Már a pártállami időkben, elmondhatatlan politikai ellenszélben pontosan felmérte lehetőségeit, és időnként magában dörmögve, máskor meg szikár kiállással küzdötte ki azok érvényesülését. A különböző irányzatokat egymás mellett, összefüggéseikben mutatta be. Kockázatot, s kiharcolta, hogy lapjában megjelenhessenek az emigrációba kényszerült írók művei, pedig azok akkoriban tabunak számítottak. Felkarolta a tehetséges fiatal írókat, s biztosította számunkra írásaik közlésének lehetőségét. Élete volt az Életünk.

Szellemi törekvések élére állt az Életünk Könyvek kiadójaként. Számos könyvsorozat indított el, közéradta például a nyugati magyar irodalom, a grúz irodalom kiválóisait, s Hamvas Béla életművének megismertetése is neki köszönhető. A kilencvenes években hozta létre az Életünk-Faludi Ferenc alapítványt. Tízéves Vasban címmel gyűjteményes kötet jelent meg írásaiból, melyben elsősorban közéleti, politikai, erkölcsi kérdéseket feszeget.

1944. február 20-án született Budapesten. Az óbudai Árpád Gimnáziumba járt, édesanyám volt a magyar tanára. Érettségi után nyomdászként dolgozott, majd 1971-ben végzett az ELTE BTK magyar-történelem szakán. 1971–1977 között a Művelődésügyi Minisztérium irodalmi osztályának munkatársa volt,

Magyar festő emlékkiállítása Bécsben

Jancsek Antal magyar festőművésznek, aki 1907–1985 között élt, stúdiója volt Bécsben a 3. kerületi Stanislausgasse-ban. A Landstrasse-i kerületi múzeum (3., Sechskrúgelgasse 11.) most különleges kiállítást rendezett az egykor Bécsben, Olaszországban és Párizsban élt művész lenyűgöző festményeiből.

Jancsek tanulmányait Podolini-Volkman Artúr magániskolájában kezdte, majd Glatz Oszkár, Dudits Andor, Vaszary János tanítványként a budapesti Képzőművészeti Főiskolán folytatta. 1931-től állította ki műveit. 1932-ben figurális és tájképeiből gyűjteményes tárlat nyílt Budapesten a Nemzeti Szalonban.

A virágok, tájak, emberek, állatok, népszo-

Menekülnie kellett. Menyasszonyával, Válint Zsókéval szöktek át a határon és Angliába kerültek, ahol Róbert Zsókat feleségül vette. Gyermekeiket, az ifjabb Róbertet, Tamást és Juckott úgy nevezték, hogy beszéljenek és olvassanak magyarul.

Tevékeny elnöke volt mind az angliai magyar közösségnek mind pedig a szigetországbn élő más evangélikusoknak. Szászobás diakóthont építtetett, istentiszteletein magvas prédikációkat tartott. Munkásságáért a canterbury érsek a Szent Ágoston keresztel tünnete ki. Az angliai magyarok közötti többévtizedes munkáját a magyar kormány a Köztársasági Érdemrend Középkeresztjével jutalmazta. A magyar evangélikus egyház 2010-ben adta Pátkai Róbertnek az Ordass-díjat.

Éveken át együtt szerkesztették az Angliai Magyar Szövetség negyedéves folyóiratát, az Angliai Magyar Tükört. Itt megjelent írásaiból és elgírhírdéseiből állította össze 1990-ben megjelent, Küldetésben című könyvét.

A Bécsi Naplóban Gondolataim főcímmel 1996-2018 között több-kevesebb rendszerességgel jelentek meg írásai. (Szerk.)

Pátkai Róbertet Liborne-ban korábban elérni feleségre mellé temették el.

Újabb bemutató az Osztrák Nemzeti Könyvtárban

Az Osztrák Nemzeti Könyvtár Dísztermében kéthavonta változó, szeptember 20-tól bemutatott „Das besondere Objekt” ezúttal is valóban különlegesen izgalmas tárgy, jelen esetben térkép, amely Bécsot nem a megszokott kiállításban, hanem egészen más megközelítésben és formátumban ábrázolja. Az Osztrák-Magyar Monarchia térképészet/kartográfia történetében is technikai újdonságnak számít az 1869-ben készült, fekete feketével ellátott dobozban elhelyezett geográfiai dombormű, ami művészeti alkotásként is rendkívül figyelemreméltó. Mérete: 52cm x 52cm. A korábbi sík felületen, könyvformában, albumban kiadott térképekhez képest újabb megoldás vált ismertté a korábban gyalogsági századparancsnok, Hugó Fischer von See (1831–1890) által: a kézzel megformázott három dimenzióban ábrázolt földfelület, aránya: 1:28 800. Ez a gyakorlatias módszer jól láthatóvá, fizikailag is érzékelhetővé teszi a területek, a különböző tájegységek, hegyek, völgyek egyenlenségeit, a magasság- illetve térbeli szintkülönbségeit. Maga a térbeli megformalmazás nem újdonság, hiszen gipszből már az ókorban is készültek domborművek. A katonaság pedig gyakran használt terepszaltal helyrajzi oktatásra, hadműveletek megtervezésére, irányítására; ez pedig ismert volt a térkép

elkészítője számára. Ez a modell matematikai pontossággal felépített, több eltérő, méretre vágott darabból, horizontális vonalakban, lépcsőzetesen összeragasztva kartonból áll. A kézzel színezett, egymásra kaszított litográf részletekből egységes és látványosan mozgalmas többszintes mű jött létre, amely Bécs és környékének változatosságát a kanyargósan ereszkedő, hullámzó vonulatokat mutatja be. A Kahlenberg, a táj határozottan kiemelkedő, legmagasabb pontja, s alatta térben is jól megjelenítve a legmélyebb földrajzi szint látható, a Duna. Ez utóbbinak kiemelt jelentősége is volt azokban az években a folyam szabályozása miatt. A különböző színekkel jelölt, részletesen berajzolt erdők, folyók, települések mellett a térkép útvonalhálózattal valamint német nyelvű magyarázattal szolgál, jelöli a tervezett gőz- és lovasút (Locomotiv und Pferde-Bahnen) vonalait, a tengerszinthez mért fokokat. Az elkészült modell 1873-ban került bemutatásra a Bécsi Világkiállítás keretében.

Érdekes látni és felfedezni az akkori várost és környékét, szemlélni az akkori városképet, a vidéket; főlélek s völgyek kanyargós vonalait. Létezett-e akkoriban is a mai kerületem, lakóhelyem? – teszi fel a kérdést bizonyára a látogató; és elindul felfedezőútra a térképen.

ÁDÁM ÁGNES

Kovátsné Dr. Németh Mária a „Haza Embere”

Kovátsné Dr. Németh Mária 1990 óta a nevelés-tudományok kandidátusa, a Nyugat-magyarországi Egyetemen 2004-ben habilitált, a Soproni Egyetem magántanára, több éven át volt a győri Széchenyi István Egyetem tanszékvezetője.

Az utóbbi két évtizedben a Selye János Egyetem Tanárképző Karának oszlopos tagja. 2004 novemberétől a Neveléstudományi Tanszék docense volt az egyetemen és 2017 szeptemberétől 2019 augusztus végéig a Református Teológiai Karon rész munkaidősként adjunktusi állást töltött be.

Kovátsné Dr. Németh Mária tevékenységét a Százak Tanácsa a „Haza embere” kitüntetéssel díjazta. Ő a tizedik, aki ezt a címet viselheti.

A Református Teológiai Kar kötelékében a missziológia-diakónia és szociális gondoskodás tanulmányi program alap- és mesterszintű képzéseinek nevelés-tudománnyal összefüggő tantárgyait oktatta, szemínáriumokat és záródolgozatokat vezetett. Évtizedek

Fónyad Pál István,

nyugalmozott evangélikus lelkesz 2021. augusztus 21-én a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház által alapított Járosi Andor-díjban részesült.

A kitüntetett 1947. február 9-én született Nagykanizsán. Elemi és középsikolába Nagykanizsán járt, majd Budapesten, Bécsben és Erlangenben végezte teológiai tanulmányait.

1968-ban politikai okokból kifolyólag Ausztriába szökött.

Bécsben és Erlangenben tudományos munkát folytatott, Erlangenben a teológai otthon spiritus rectora (lelki vezető) volt. Az erlangeni és a Bécsi Egyetem egyháztörténeti tanszékének tudományos munkatársa volt évtizedeken keresztül. 1976. május 6-án Oscar Sakrausky püspök (1914–2006) szentelte lelkésszé, majd, lelkesítő szolgálatot vállalt Bécsben, ill. Perchtoldsdorban.

1980-ban a Martin Luther Bund belső munkatársa, a teológiai bizottság tagja és teológiai konferenciák szervezője lett. Figyelemmel és nagy érdeklődéssel követte a magyarországi és erdélyi evangélikus egyházak életét. A kárpát-medencei magyarajkú evangélikusság támogatója és szószólója lett a nyugat felé.

Fónyad Pál István érdeklődő és cselekvő szeretete sokunk előtt ismert, karizmatikus vezető egyénisége hatással volt az egyházközi kapcsolatok kialakulására és megerősítésére. Nyilatkozatai, előadásai során

KITÜNTETÉSEK

A soros Bethlen-díjat BAKOS ISTÁN művelődéskutatónak ítélte a Bethlen Gábor Alapítvány kuratóriuma, aminek átadására a járvány miatt idén, június 4-én került sor a Parlamentben. Az 1979-ben kezdeményezett Bethlen-díjjal a magyarságért végzett kiemelkedő tevékenységet jutalmazták.

*

A Magyar Újságírók Romániai Egyesülete (MURE) életműdíjjal jutalmazta CSÁKY ZOLTÁN újságírónak, televíziós műsorszerkesztőnek fél évszázados munkásságát.

BÉCSI NAPLO EST

MÁSRÉTI ZOLTÁN tárcakötet bemutatója **A Bécsi Napló,** a **Bornemisza Péter Társaság** és a **Collegium Hungaricum közös szervezésében** **Vendégünk Ambrus Attila,** kiadó, a **Brassói Lapok** főszerkesztője **2021. október 15-én, pénteken, 18 órakor** **Bécsi Magyar Otthon (I., Schwedenplatz 2/I/9)**

Gárdonyi alkotóművészete: Magyar Örökség

Gárdonyi Géza hat nyelven tájékozódott, gyűjtötte írói forrásbázisához az anyagot. Títkosírásának kalligrafikus „tíbetüit” csak 1969-ben tudták megfejteni. Az Akadémia is tiszteleti tagjának választotta. A magyar reformkor legfontosabb intézményében, „A legkülönb társaságban”, valaha egy asztalnál ült „mind, aki számos; / Az asztalfőn maga Arany János.”

Gárdonyi poszthumusz *Magyar Örökség Díjának* átalód népességén (2021. szeptember 25-én) az Akadémia dísztermében a laudáció tételemdataokban is nagyon dicseret, örömhír, biztatókés titokfejtő újraolvasásra és újraértelmezésre. Örömünneper a szépen lombosodó Gárdonyi-Keller családnak, a déd-, ük- és szépunokáknak, az író olvasóinak, tisztelőinek, az életmű kutatóinak.

Diákkoráig Gárdonyi 12 álomáshelyen fordult meg. Családjával együtt 21 települést, számos borvidéket is meglakott. A tíz *Gőre-könyv* is tanúsítja: a bor és irodalom, a bor és a humor örömszerző testvérek. Gárdonyi szerint: „A borban öröm, barátság, dal és boldogság van.”

Apja Ziegler Sándor Mihály (1823–1879), Szász származású, evangélikus felekezetű, gépészmérnök-feltaláló, nemzeti hős; „Kossuth fegyvergyárosa”. A Ziegler-család ősi fészke: Sopron. A vasműves család Nemeskérré költözött. Ziegler Sándor Mihály onnan 16 évesen gyalog ment Bécsbe. A lakatos mesterség ranglétráján emelkedett magasa. 25 évesen már 200 fős gyártat igazgatót, saját szabadalma alapján állított elő színes acélzománcot.

1848-ban teljes vagyonát felajánlotta a magyar hadsereg megsegítésére. Mozgó, igen hatékony fegyverüzemelőt Aradig követte a kormányt. Román földműves gúnyában utolsóként menekült el az aradi várból. Nemeskérré visszatért, feljelenteket. Már a törvénytörés előtt állt, amikor rokoni, üzletársai aláírássaluk igazolták, hogy fatális tévedés történt. Azt állították, hogy az ő Ziegler Sándorjuk *csak sajnálatos névrokona Kossuth fegyvergyárosának,* és mindvégig Bécsben tartózkodott. A zavaros időkben bejött a csel. Gárdonyi apja kiszabadult, de családjával együtt, keresztül-kasul az országban hányatott vándoreletrre kényszerült. Sírja a káli temetőben, a kápolnai csata színhelyének közelében 1848-as emlék- és kultuszhely.

Anyja, a szőlősgyőröki születésű nemes Nagy Terézia (1840–1926), az anyai szeretet, a hitvestársi hűség és türelem példaképe. Hét gyermeket szült – ebből kettő érte meg a felnőttkort. Szőlősgyőröki házát eladta, fia annak az árából vásárolt házat Egerben. Nős asszony, igazi *mulier fortis* volt. Anyai Erősbé-fájdalma: gyerekeit sorra elveszítette. Az egri Hatvani temetőben nyugszik. Emlékét, családösszetartó jelentőségét az ismeretlenség homálya fedti.

KIS SZIGET MANHATTANBEN

Manhattan nyugati oldalán, a Hudson folyón, két móló között a 13. utcánál szemet gyönyörködtető új 260 millió dolláros park úszik.

A folyóról emelkedő Little Island azaz Kis Sziget tulipán alakú oszlopszokor tetején áll. Ez a varázslatos dombos kis park száz méterszer száz méter, 1 hektár területű, ahol két amfiteátrum, egy főtér, apró éttermek, kanyargós sétányok és lankás kilátók díszítik New York új turista látványosságát. A hullámzó platformon, tájtervezők által ko-reográfikusan megálmodott gyönyörű fákkal, virágokkal és fűvel beültetett vízastófalak veszik körül az előadótereket és a főteret. A látványos, 687 főtornyos, vízre néző amfiteátrum előadásaira a környék lakói és gyermekei számára olcsó belépőjegyektől biztosítanak. A szigetről az egyik oldalról Hudson folyón Hoboken város épületeinek születteg, míg a másíkról a Hudson River Park és Manhattan felhőkarcolóinak drámai kilátása fogadja a sziget látogatóit.

A gyalogosbarát városmegújító tervek annak köszönhetőek, hogy a hatvanas évektől az óriás konténerhajók már nem tértek el folyón így a kirakodóhelyek és a hajókhöz kapcsolódó iparodóg is megszűntek.

A Kis Sziget megálmodója Barry Diller az InterActivCorp igazgatója volt. A multimil-

történetét. A ferences lelkületű kis kertészlegényből Jancsi barát lett, a *Rómeó és Júlia* Lőrinc barátjához mérhető, ragyogó karakter. A *Jancsi dáé* katartikus szépségű novella. Emberszerete unikális. Fielding, Scott, Puskin, Hugo, Baudelaire, Lenau, Gorkij... Marquez művei közt is egyedülálló, hiteles emberri és roma szörűkör.

Az öreg tekintetes Dosztojevszkij-mélységű, jövőbe látó példázat-regény, korunknak is józóló intelme, amely rávilágít a lélekrombolás iszonyatos következményeire.

Az Egri csillagok nyitánya üneményes, édeni pillanat, a *bájós* esztétikai minőség mintapédájá: „A pataokban két gyermek fürdik; egy fűt meg egy leány. Nem illik tán, hogy együtt fürödnek, de ōk ezt nem tudják: a fű alig létezéstndős, a leány két évvel fiatalabb.” A finálé fenséges: „Mind a két anya kitárt karokkal röffent a maga gyermekeéhez. Az egyik azt kiáltotta: – Szelim! A másik azt kiáltotta: – Jancsikám! S leterdelték a gyermekükhöz. Őleltek, csókolták.” A kienesztelődés jegyében békejobbot nyújtottak egymásnak.

Gárdonyinak mindig voltak jeles, nemes, elkötelezett kutatói és olvasói. A 2005-ös *Nagy Könyv* szavazáson az olvasók az *Egri csillagok*at választásútként legkedvesebb könyvüknek. Az író születésének 150. jubileumán az író tiszteletére Gárdonyiban és Egerben új szobrot emeltek. A Kossuth Kiadó *Gárdonyi művei* sorozatot jelentetett meg. A Szent-István Társulatnál, Kindelmann Győző szerkesztésében, az *Evangéliumi álmok* (2002) novelláskötethez Keller Péter fűszöveget, az *Útra-készülés* (2007) versválogatáshoz először írt. 2013-ban az *Isterkedésbem Dédapám*gál című írása az *Avgyadédesbem zárt Isten-sügár* című válogatott tanulmánykötetben jelent meg – a Hungarovox Kiadónál. Szőlősgyőrökön elsőként került a települést jelző tábla mellé: „Szőlősgyőrök. Gárdonyi-település”.

BORÓNDI LAJOS

piros az ég alja

habzó hírekben habzó indulat szép lassan a kávédat kavargatod főlölesges volt ezt latolgot Horatiúst és Petőfit tanítanod

és a többit is elhülyült a világ és elkövtei elődei búnéit bár most nem ágvuk computer világ küldi rád lövedékeit

a kávé viszont finom és a melléje majszolt vajjas zömle is sokáig éltél de túl kell még ezt is élni és senki sem segít

elsimult tenger a hájja föltt az őrösséget is elűjja tán a szél törött hit piros az ég alja zene sincs de a zenekar zenél

JELEN SZÁMUNK KÉPEI

Bizonyos fokig rendhagyó módon idei 2. számunkban városretesztük különlegességékként Bécs új, szürrealisztikus települését, a Seestadt Amerésközt mutatuk be. Jelen számunkban városrésztől számol be munkatársunk Bika Juli ottani, mesterségesen kialakított parkról (l. Kis sziget Manhattanben c. cikkét).

BIKA JULIANNÁ

Hol az út '56-ból?

– Papa, olvastad? Győr polgármestere saját kezével szedte le a Lenin út táblát!

– Nagyon jól tette! Lenin 1924-ben halt meg! És az ő Szovjetuniója 1991. december 21-e óta nem létezik. Az is már 65 éve volt...

– De papa, nem most vette le a polgármester a Lenin út táblát, hanem 2020-ban! Akkor te tizenkét éves voltál. Annyi, mint én most vagyok. Te mennyi vagy? ... várjál ... 48, ugye?

– Igen. Lenin út, az még megy. De nézd csak, mit írt akkor egy *Magyar Nemzet* nevű újság: „1956 hőseihez méltatlan, hogy ma is létezik Vörös Hadsereg út!” A Patrióták szerint 30 évvel a rendszerváltozás után még mindig több mint félezer kommunista utcanév volt Magyarországon.

– Miért volt a hadsereg vörös?

– Az volt a neve a Szovjetunió katonaságának, mert a kommunista az vörös volt. Tudod, már meséltem, hogy 1989-ig a szovjet vezetés mondta meg a keleteurópaiaknak, mit szabad csinálni és mit nem.

– De ezt már előbb be akarták fejezni...

– Igen, 1956-ban, pont száz évvel ezelőtt. A magyar nép megelégedte, hogy azok voltak hatalmon, akiket a szovjetek szerettek, és nem azok, akik okosan kormányoztak volna. És főleg nem bántották volna a népet. Ezért 1956. október 23-án egy diáktüntetésből népfelkelés kerekedett.

– Nem forradalom?

– Az is. Nevezd, ahogy akarod. Szabadságharc is jó. Csak ellenforradalmat ne mondj, mert 1989-ig úgy nevezték a kommunisták, akik 1956. november 4-én a Vörös Hadsereg segítségével, Kádár Jánossal az élen véresen letámadták és megint elnyomták a magyar népet.

– Na jó, de mi köze 1956-nak 2021-hez?

– Hát ezt már sok okos ember szerette volna tudni. 2021-ben Magyarországon egy nemzeti, konzervatív gondolkodású kormány volt és egy ellenzék, amelyik nem tudta pontosan, hogy mit akar. Az egyetlen közös cél az volt, hogy megbuktatják a kormányt.

– És mi köze 1956-nak ehhez?

– 2020 volt az első év, amikor október 23-án nem volt központi '56-os megemlékezés. A koronavírusnak köszönhetően sok-sok kis rendezvény volt. A legnagyobb is csak véletlenül

volt azon a napon: A Szín- és Filmművészeti Egyetem, SZFE diákjai szervezték, és sok ezer ember ment velük.

– De az jó, ha mindenki oda megy, ahova akar, annak segít, akinek akar...

– Persze, ma mi ezt így látjuk. De ehhez hozzá kell szokni. A magyaroknak a 20. században sokszor ott és akkor kellett masírozni, ahol és amikor nem is akartak, főleg a kommunisták alatt. Az én nagypapám mesélte, hogy 1956-ig a papájának május 1-én ki kellett menni felvonulni. Nagypapámnak tetszett, mert a papája vállán lovagolhatott... De nagypapám azt is mesélte: 1989-ben ausztriai újságíróként azt remélte, hogy október 23-a lesz a magyar nép nagy közös ünnepe. 30 év telt el azzal, hogy keresték a közöset – és majdnem mindig az elválasztót találták. Váltakozó kormányok azzal voltak elfoglalva, hogy az elődök lépéseit, törvényeit az ellenkezőbe fordítsák.

– Még egyszer: Mi köze 1956-nak 2020-hoz?

– Az '56-os megemlékezés azt jelzi, hogy milyen a politikai klíma, az időjárás. 2020-ban vihar volt és vihart jósoltak. Ami '56-ot illeti, évekig az volt, amit 2020-ban a koronavírus kényszerített ki: Nem volt egy központi és egy pár vidéki kormányoldali, meg sok ellenzéki megemlékezés, hanem teljes összevisszaság. Kevésbé volt formális, teatrális, mint előtte, de nem volt jó a magyarságnak. Nem volt közösségérzet.

– És ez mikor változott?

– Mikor végre rájöttek, hogy egy népnek kellene közös, vitathatatlan igazságok, mint például az '56-ról szóló.

– Ezt 2020-ban lehetett érezni?

– Igen. Egy SZFE-s diáklány mondta ki az igazságot: Ők abban hisznek, hogy csak akkor lehetünk igazán szabadok, ha mellettünk a másik ember is az.

– De ez nem igazán új!

– Akkor a magyaroknak – ki tudja hanyadszor – újnak tűnt. Vilmos Noémi szerint ami 2020. október 23-án történt, „egy olyan út kezdete lehet, amin haladva ez az atomjaira hullott társadalom talán újra magára talál”.

– És mára, 2056-ra megtalálta magát?

EU-eszperantóbból fordította: MARTOS PÉTER

BÖRÖNDI LAJOS

Eltört hit

Meghal a remény már akkor, mikor még ki sem gondoltuk talán, hogy mit szeretnénk, zsigereinkben ott a kódoltan rejtező talány.

Valaha azt hittük, a barátság és a föllobbanó szerelem örök. És nem kell túlélni, ha eltűnik egyszer hirtelen.

Most az üresség utána, a semmi, a túlélhető magány. Minden így van az ég alatt gondoljuk Berzsenyi után.

Persze a remény hal meg utoljára, s ezt el is hisszük talán, hogy úgy halunk meg, hogy nem halunk meg. Törött hit, félig halt halál.

Vlagyimir Iljics hazamegy

végre a fűtött vagonban elpihent kinyújtózhatott Lenin csillogó síneken futott a vonat Németország aludt odakinn

a világ éppen elszenderedett bár folyt még a vér a csatatereken – boldoggá teszem az emberiséget gondolta Vlagyimir odabenn

Svájc unalmas hegyek hó langyos teák de semmi izgalom Keleten van az élet és a halál a pillanatot megragadom

csak duma kell s némi dohány meg persze puska rajta szurony a cél szentesíti az eszközt ha enyém lesz a kívánt hatalom

megváltásra vár a világ akarja vagy sem megfizet az élet mindenért – kint egyre sűrűbb lett a sötétség ahogy a vonat a lengyel-orosz határra ért

Kisfarkas a forradalomban

A fenti címmel jelentetett meg reprezentatív kivitelű, album méretű könyvet Budafok-Tétény Budapest XXII. kerület Önkormányzata. A kommunista diktatúra természetrajzával, és az 1956-os forradalommal és szabadságharcokkal foglalkozó Sulyok László kulturális újságíró a kerületben élt Priska József Tamás (1936–2013) élettörténetét ismerteti e munkájában.

A könyv élén olvasható mottó Priska József Tamás Igazunk című verséből származó idézet: „A Mi igazunkat sorsunk igazolja, / nem vértápos-szegfű, sárhullajtó madár. / Tetvekre hetente hét pöttyöt festenek, / mégsem lesz egyből sem szép katicabogár.” A zagyvapál-falvai vasutas családból származott, Budatétényben élt forradalmár költészete politikai elítéltként a börtönben, cigarettapapírra írott szonettjei által teljesedett ki. A jelenleg tárgyalt kötetben publikált szonettek lélekből fakadó szellemi emléket állítanak sokak érzelmeinek, akik átéltek a történelmi esemény örömteli lelkesedést kiváltó, majd harcossá váltak, vagy éppen áldozataivá váltak.

Németh Zsolt országgyűlési képviselő a könyv ajánlásában rámutatott: „Történelemből személyes történetet igéz bennünk, ha közel engedjük Priska József Tamás történetét. Megérint, és példája hat ránk. Más emberek leszünk a személyiségünk mélyén. Ez a változás talán csak akkor bújik elő az ember személyiségének a mélyéről, amikor szükség van rá. Ahogy 1848 példája is előbújt 1956-ban. (...) ...nem a szülei, még csak nem is a szülei nemzedéke ellen lázadt fel, hanem az egyik legnagyobb akkori atomhatalom és a világ, sőt a történelem legkiterjedtebb diktatúrája ellen. (...) Mindig mélységesen megindít, amikor egy fiatal élet számot vet azzal, hogy nincs esély, és mégis folytatja a harcot, mert különben megfullad a szabadság hiányától. Mint Priska József Tamás és társai a Royal szállóban. Tudták, hogy meg fognak halni, és leszámoltak az életükkel – odaadták maguktól. És a diktatúra, majd a felejtés természetéből fakadóan

nem hirdették ki őket hősöknek. Ez már nem az ókori csaták ethosza szerint ment, ahol az ellenfél elesett harcosai előtt is hősöknek kijáró tisztelettel adóztak mindkét oldalon. Ez a szovjet birodalom volt, ahol '56 után a kétméretes oszlopra akasztott embereket névtelen sírokba összedrótozott lábba, arccal lefelé temették el.”

Priska cselekvő tanúja volt a forradalmi eseményeknek. Karsay Ferenc polgármester, a dokumentumokkal gazdagon illusztrált portrékötet felelős kiadója előszavában felhívja a figyelmet: „Azok a férfiak és nők, akik '56-ban fegyvert ragadtak, és életüket, szabadságukat adták Magyarországnak, pontosan tudták, hogy ők a haza. Tudták, hogy nekik kell tenniük egy olyan világot, ahol ismerik a hit, az erkölcs, a hazaszeretet értékét. (...) Priska József Tamás nem csak 1956-ban volt forradalmár. Egész életében a forradalom szellemének ébren tartásán dolgozott. Hirdette a haza semmihez sem hasonlítható szeretetét, mesélt a forradalom idején megélt borzalmakról, hogy a harc ne merüljön feledésbe, ne legyen hiábavaló, s ne kelljen megismételniük a történelemnek ezt a leckéjét. S mesélt a tragédiák között váratlanul felbukkanó emberségről, amely lehetővé teszi, hogy a legelviselhetlenebb helyzetekben is megőrizzük hitünket.”

Sulyok László mélyintézként készítette a forradalmárral, akit az események közepette Kisfarkasnak neveztek. Sógorát, Kovács Dezsőt, aki a „Farkasok” névvel titulált Wesselyi felkelő zászlóalj parancsnoka volt, s ezért 1958-ban kivégezték, Farkasgazdának.

Interjúiban és egyéb megnyilatkozásaiban környezete történéseire is kitekintve, részletesen számolt be életének eseményeiről. Személyes tapasztalatai alapján szóló családi körülményeiről, iskoláiról, felnőttségéről, a népfelkelés alatt átéltekről a lelkesedéstől a megtorlás borzalmáig. Megtudjuk, hogy a váci börtönök alatt Darvas Iván, a börtön könyvtárosa látta el olvasnivalókkal, s többek között ismeretségbe került Déry Tiborral is.

Hosszasan ismerteti a könyv Priska sokrétű emlékműve tevékenységét, felsorolja érdemeiért kapott kitüntetéseit. Magánélete és a hivatalos rendezvények fontosabb pillanatait megörökítő fotók, egyéb dokumentumok egészítik ki az írottakat. Az interjúkban említettek kiegészítő, számozott jegyzetek toldják meg. A Kisfarkas hősiességének emléket őrző művet a felhasználó és az e témakörben ajánlott irodalom jegyzéke zárja.

Így alakult, ahogy Priska József Tamás 1961 októberében, a Gyűjtőben fogalmazott egyik szonettjében megjövendölte: „talány leszek s talán megfejtenek / rejtlemem több-gyökös értéke vegett / s értelmet nyert szavaim szájba-tévedt / igék gyanánt vigaszként csengenek”.

A korosabb olvasóknak az emlékezés, a fiatal generációnak pedig a történelem szemtanú által továbbadott tények és üzenetnek megismerése miatt hasznos olvasmányt rejtenek e portrékötet lapjai.

Sulyok László: Kisfarkas a forradalomban, Budafok-Tétény Budapest XXII. kerület Önkormányzata, Budapest, 2020. 291 oldal

ZSIRAI LÁSZLÓ

Készült
a Magyar Kormány
támogatásával

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

Gefördert aus den Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes

BÖRÖNDI LAJOS

Hányszor halnak meg?

*a tankokat megette a rozsda
a házak fala begyógyult
1956 te csillag?*

*az emlékezők is meghalnak lassan
s történelem lesz
ami a halottaknak ma s nem tegnap*

*először akkor haltak meg
aztán hatvan évvel később
s most végleg*

végleg?

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levezelési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.

Web: www.kozpontiszovetseg.at
<https://www.becsinaplo.eu>

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der UngarInnen in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger:

Zentralverband Ungarischer Vereine u.

Organisationen in Österreich.

A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/1/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Bodó Barna (Temesvár), Bodzsoni István (Szabadka), Csáky Pál (Pozsony), Czellar Judit (Genf), Duray Miklós (Pozsony), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kovátsné Németh Mária (Győr), Kő András (Budapest), T. Kovács Péter (Budapest), K. Lengyel Zsolt (Regensburg), Papp László (New York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Máttyás (London), Szakály Sándor (Budapest), Varga Sándor (Pozsony), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Fetes Kata, Kántás János, Kató Zoltán, Martos Péter, Radics Éva, Veit Zita

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán

GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

MUNKATÁRSÁK:

Ádám Ágnes (Bécs/Budapest), Bika Julianna (USA), Birtalan Iván (Bécs/Budapest), Fehér Márta (Szabadka), Fried István (Budapest), Katona András (Szeged), Szabó Zsuzsa (Bécs), Nagymihály Zoltán (Budapest), Paládi Renáta (Ungvár), Reményi György (Grenoble), Rumpler Diána (Bécs), Szentpétery Miklós (Bécs), Varga Gabriella (Budapest), Margarete Wagner (Bécs)

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstaal A-1010 Wien, Graben 21.

IBAN: AT57201110000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 18,- Euro, Magyarországon 4500,- Ft, Nyugat-Európában 22,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Euronak megfelelő összeg, Szerbiában: 1000 dinár, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,50 Euro.

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Andrew ReKay, 3996 Oakmore Rd.

Oakland, CA 94602-1856

E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com

Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956, Durham DH1 2GA.

Hollandiában: Deuten-Makkai Réka

E-mail: federatio_hollandia@yahoo.com

Tel.: 0031 6 144 250 84

IBAN: NL81 INGB 0002304058

Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W.

2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószámla: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach

Svájcban: Ria Meszlényi, Laufenstrasse 41, CH-4053

Basel, e-mail: ria.meszlenyi@gmail.com, Tel.: 061 331

11 38, Mobil: 076 468 05 20 – PostFinance,

Mária Balla Meszlényi, Konto-Nr.: 15-508825-5, IBAN:

CH89 090 0000 1550 8825 5, BIC POFICHBEXXX

Svédországban: Szöllösi Antal, S-127 24 Skärholmen,

Box 176, PlusGiro Nr.: 756987-4.

Szerbiában: Fehér Márta, 24000 Szabadka, Jókai Mór 119.

Bankszámla: RS35285223604000354839

e-mail: fhrmarta@gmail.com

Szlovákiában: Benyák Mária

E-mail: mariaabenyak@gmail.com

Bankszámla: SK670900000000170127485

Névvél vagy betűjellel megjelent cikkért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: Monocopy Nyomda

H-9200 Mosonmagyaróvár, Juhar u. 16.